

A kreatív iparágak fejlesztésének közigazgatási kihívásai, különös tekintettel Budapest térségére

OTDK-dolgozat

Állam- és Jogtudományi szekció

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Közigazgatás-tudományi Kar

2012.

Készítette: Arató Alíz I. Msc.

Témavezető: Józai Attila

Egyetemi tanársegéd

Tartalom

Bevezető	4
1. A Kreatív iparágak bemutatása	6
1.1. A Kreatív gazdaság kibontakozása	6
1.1.1. Bevezetés a kreatív gazdaság elméletébe	6
1.1.2. A kreatív iparágak kibontakozása.....	7
1.1.3. A kreatív iparágak mérhetősége, gazdasági súlya	10
1.1.4. Európai gondolatok.....	11
2. A kreatív gazdaság helyzete Magyarországon.....	11
2.1. Ágazati megközelítés	11
2.1.1. Szerzői jog szerinti ágazati megközelítés.....	13
2.2. A kreatív gazdaság térbeli megoszlása.....	15
3. A közigazgatás kapcsolata a kreatív gazdasággal.....	16
3.1. A közigazgatás és a kreatív iparágak közötti kapcsolat elemzése	16
3.2. A kreatív iparágak közigazgatási kihívásai	16
3.2.1. A közigazgatás szervezeti kihívásai	16
3.2.2. A kreatív iparágak közigazgatásba való beépülése	17
3.3. A kreatív szektor fejlesztésének közigazgatási lehetőségei	18
3.3.1. A kreatív iparágak állami finanszírozásának kérdése.....	18
3.3.2. Klaszterfejlesztési politika, igen vagy nem!	19
3.3.3. Kreatív platform a hazai gyakorlatban	20
3.3.4. A kreatív kis- és középvállalkozások támogatási alternatívái	21
3.3.5. A pályázati rendszer problémái	22
3.3.6. A kreatív tőkeképzés hazai gyakorlatai	23
3.3.7. A kreatív iparágak közigazgatásban való alkalmazása.....	24
3.3.8. Digitális Ökoszisztéma	24
3.3.9. Virtuális közigazgatás.....	25
4. T-government, mint a kreatív iparágak közigazgatási alkalmazása	27
4.1. A T-government kialakulása, technikai háttere.....	27
4.2. A T-government jogi szabályozása	29
4.3. A T-government elmélete és gyakorlata	29
4.4. A T-government közigazgatási lehetőségei	30

4.5.	A T-government és a kreatív iparágak kapcsolata	31
4.6.	A Digitális TV európai alkalmazása a közigazgatásban	32
4.7.	A hazai t-közigazgatás helyzete	33
4.8.	A hazai elméleti koncepció	35
5.	Budapest kreatív gazdaságának közigazgatási lehetőségei.....	36
5.1.	Budapest, a hazai kreatív gazdaság fővárosa	36
5.2.	Budapest kreatív potenciálja	36
5.3.	A főváros kreatív gazdaságának súlya	37
5.4.	Budapest kreatív szektorainak térbeli megoszlása	38
5.5.	A városvezetés problémái, kreatív hiányosságai.....	39
5.6.	Kreatívabb Budapestet!	41
5.7.	Budapest kreatív gazdaságának lehetséges jövőképei	45
	Összegzés	48

Bevezető

Gondolnánk-e, hogy 2020-ra az otthonunkban televízión keresztül vagy a mobiltelefonunk felületén elérhetjük a közigazgatási ügyintézés szinte összes funkcióját. Lehetséges-e, hogy egy virtuális világba belépve teremtsünk kapcsolatot a közigazgatással? Ezek a kérdések első olvasásra bizonytalannak, megvalósíthatatlannak tűnhetnek. De az eddigi tudományos tapasztalatok egyértelműen alátámasztják ezeknek az innovatív tartalmaknak a létezését. Felmerül a kérdés, hogy milyen feltételek szükségesek ezekhez. Mindezt összekapcsolva a kreativitással úgy vélem, hogy néhány érdekes összefüggés tanúi lehetünk a dolgozat sorait olvasva.

A dolgozat címében is említett kihívást vizsgálva előreláthatólag nem a tudomány területén keresendő. Sokkal inkább felmerült az a kérdés, hogy a lakosság milyen mértékben van felkészülve és mennyire befogadó képes ezekre az újszerű, innovatív megoldásokra? A másik kihívás a kormányzati hajlandóságban rejlik. Mennyire nyitott a kormányzat ezekre a kreatív ügyintézési módokra? Vajon felismeri-e a gazdasági potenciált ezekben az innovatív lehetőségekben? A válasz mindenképp egy összetett folyamatot jelent, ahol több tényező figyelembevétele is szükséges.

Dolgozatom másik izgalmas részét a kreatív iparágak teszik ki. A nem túl közismert fogalom részletes bemutatására az első fejezetben kerül sor. Addig is előljáróban néhány kérdést fogalmaztam meg a dolgozat témáját illetően. A legalapvetőbb talán, hogy mit is értünk a kreatív iparágak fogalma alatt? Mely iparágak kapcsolódnak szervesen ehhez a területhez? Alapvetően a kreatív szektor a kulturális, kreatív és innovatív iparágakat igyekszik felölelni. Milyen kapcsolat lehetséges a közigazgatás és a kreatív iparágak között? Ha létezik a két terület között kapcsolat, akkor a közszféra milyen előnyökre tehet szert? Hogyan tud a legtöbbet profitálni ebből a közszféra? Milyen területeken kell változtatnia? Milyen problémákkal, nehézségekkel kell szembenéznie? Ezen kérdések megválaszolása vezethet el bennünket ahhoz a legjobb módszerhez, melyben a közigazgatás elismeri a kreatív iparágakban rejlő gazdasági potenciált és igyekszik támogatni nem csak az ország gazdasági érdekei által vezérelve, hanem a felismerve a kreatív gazdaságban meglévő olyan elemeket, amelyek alkalmazásával a közigazgatás rendszere, ügyintézése modern pályára állítható. Modern pálya alatt értem például a legújabb infokommunikációs fejlesztések közigazgatásban való alkalmazását, amelyek hozzájárulhatnak a közigazgatási ügyintézés egyszerűsödéséhez, az ügyfél elégedettséghez illetve jelentős forrásokat megtakarításához.

A kreatív iparágak fejlesztése a kormány érdeke is, ezért néhány kulcsfontosságú területen nélkülözhetetlen a beavatkozása. Olyan területeket értek ez alatt, mint az innovatív vezető gondolkodás és stratégia megalkotása, amely során a kreatív iparágak egységes szabályozása és támogatása valósulhatna meg. Emellett nagy hangsúlyt kell fektetni a kreatív szakemberek képzésére illetve az innovációs technológiák felhasználói szintű kezelésére.

Budapest külön kiemelést érdemel, mert a főváros az egyedüli település országos szinten, ahol elindulhat egyfajta minta kreatív gazdaság kiépítése. Ez több tényező meglétével is magyarázható, ilyen például a vonzó városi környezet, a kreatív szakemberképzés. A gazdasági kimutatások is igazolják, hogy a kreatív iparágak egyértelműen Budapest térségében koncentrálódnak. A fővárosnak nagy hangsúlyt kell fektetnie a kreatív gazdaságának koncepció illetve gyakorlati szintű támogatására. Ezen kívül szorgalmazni az innovatív technológiák alkalmazását többek között a hivatali ügyintézés során.

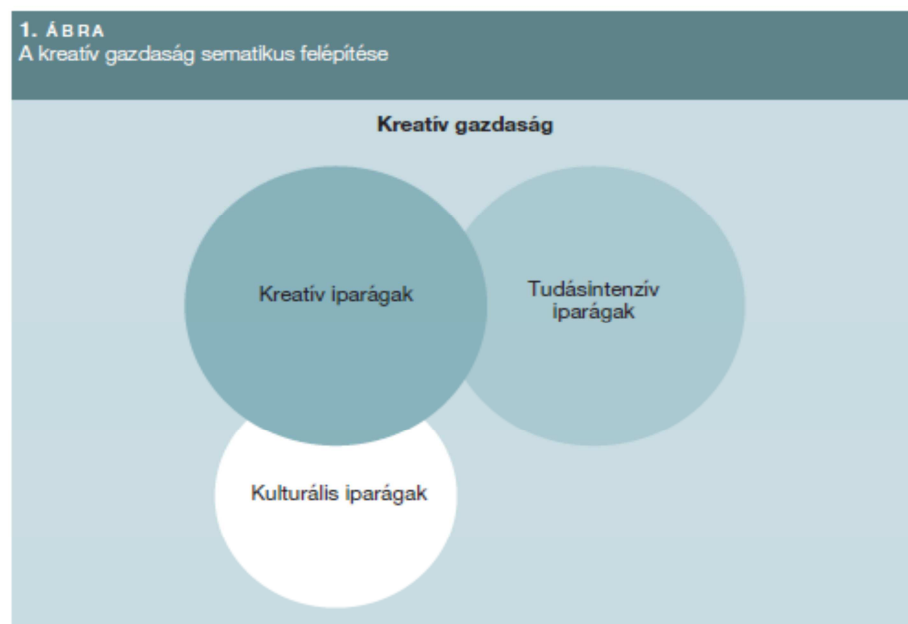
A közigazgatás és a kreatív iparágak kapcsolatát elemezve két olyan területet kívánunk összekapcsolni, amelyek első gondolatra nem igen távolinak tűnhetnek egymástól. Bízom abban, hogy dolgozatom sorait olvasva a közigazgatás és a kreatív gazdaság egymástól kölcsönösen függő, szervesen összekapcsolódó viszonya fog kirajzolódni.

1. A Kreatív iparágak bemutatása

1.1. A Kreatív gazdaság kibontakozása

1.1.1. Bevezetés a kreatív gazdaság elméletébe

Az elméleti bevezetést Ságvári Bence tanulmányával, a Kreatív Gazdaság elméletéről címet viselő tanulmányával kezdeném. A tanulmány a kreatív gazdaság fogalmának meghatározására két nagy koncepciót mutat be. Az egyik a kreatív iparágak körét szűken értelmező elmélet, amely alapvetően a hagyományos művészeti ágakat tömöríti. A másik elgondolás a kreatív iparágak körének szélesedésével egy tágabb megfogalmazáshoz vezet, amelybe már például a kutatás-fejlesztés vagy a szoftverfejlesztés is bele tartozik. Hogyan lehetséges ennek a széles értelmezési intervallumnak a létrejötte? A Ságvári-Lengyel féle Kreatív Atlaszban fogalmazódik meg az összefüggés, amely szerint a kreatív iparágak megjelenése összefüggésben áll a néhány évtizeddel ezelőtt kialakult tudás alapú gazdasággal. Ezek szerint a kreatív gazdaság egy része a tudásalapú gazdasággal lenne megegyező? A Kreatív Atlasz szerzői szerint a kreatív gazdaság nem más, mint a kreatív-, a kulturális, és a tudás-intenzív iparágak illetve egymással átfedésben létező területei, amelyek megférnek egymás mellett. Ezt az elméletet a következő ábra¹ szemlélteti:

¹ Ságvári Bence- Lengyel Balázs Kreatív Atlasz- A magyarországi kreatív munkaerő területi és időbeli változásáról-: DEMOS, 2008 Budapest, p. 21

A kreatív elmélet másik neves kidolgozója Richard Florida. Florida vezette be a kreatív osztály fogalmát. „The Rise of the Creative Class” című könyvében két féle faktor bemutatásával kísérli meg definiálni a kreatív osztály tagjait. Egyrészt a „kemény” faktor, tehát a foglalkozás alapján, másrészt a „puha” faktor megalkotásával, az egyén által vallott normák és ideológiák révén. Florida a kreatív osztályt magas képzettsége és változatos értékválasztása miatt földrajzilag a legmobilibb munkaerőnek tekinthető. Ez a kijelentés a kreatív tőke megtelepedésével, a kreatív iparágak vonzásával mutat a későbbiek során néhány érdekes összefüggést.

Joggal kérdezhetjük az elméleti bevezető után, hogy mégis kik alkotják a kreatív osztály körét? A Ságvári-Lengyel tanulmány a kemény faktor, azaz a foglalkozás alapján egyértelműen meghatározza a kreatív osztály tagjait. A kreatív osztályon belül három nagyobb „alosztályt” különböztetnek meg, ezek a következők: Kreatív irányítók, kreatív mag és a kreatív szakemberek. A kreatív irányítók közé soroljuk a felső és középvezetőket, mint a jogi, a gazdasági, a törvényhozó, az igazgatási és az üzleti szektor vezetőit. A kreatív mag, vagyis a „tudástermelők” között találjuk az egyetemi oktatást, a gazdasági-, a jogi- illetve a társadalomtudományi jellegű foglalkozásokat. A harmadik kategóriát alkotó kreatív szakemberek a tudásalkalmazásban vesznek részt, ide soroljuk az állami szervezetrendszerhez tartozó iskolákban, kórházakban dolgozókat.²

1.1.2. A kreatív iparágak kibontakozása

A 21. század első éveiben a kreatív iparágak, mint új stratégiai célok és fejlesztéspolitikai hívószavak éledtek újjá. Egyre több értelmezés és megfogalmazás született a kreatív iparágak körének meghatározására. Az egyik ilyen legkorábbi dokumentum az 1994-es ausztrál kormányzat által kiadott Kreatív nemzetről (Creative Nation) szóló nyilatkozat volt. Az 1997-es angol kormányzat külön a kreatív iparágakkal foglalkozó munkacsoportot hozott létre és az általuk elkészített jelentésükben 13 területet soroltak a kreatív iparágak osztályába, amelyek közül kiemelném a szoftveripart.³

² Ságvári Bence- Lengyel Balázs: Kreatív Atlasz- A magyarországi kreatív munkaerő területi és időbeli változásáról-, DEMOS, 2008 Budapest, pp.: 25-28

³ Ságvári Bence: A Kreatív Gazdaság Elméletéről Ithaka, Budapest 2005, <http://mek.oszk.hu/06500/06544/06544.pdf>

A kreatív gazdaság kibontakozása jelenleg is tart, ezt bizonyítja az Európai Parlament által 2008-ben kiadott tanulmány a kulturális iparágakról Európában címmel. Az állásfoglalás kiemelten kezeli a kreatív iparágak pártolását és célzott támogatását.⁴ Az Európai Bizottság is foglalkozott a kreatív területtel, ennek eredményeképp jelent meg 2010-ben a Zöld Könyv- a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról.⁵ A kreatív iparágak körének meghatározásával és a bennük rejlő lehetőségekkel számos nemzetközi szervezet is foglalkozott. Elkészítette saját kreatív kategorizálását az UNCTAD, a WIPO és az EUROSTAT is. A legátfogóbb és alaposabb besorolást a WIPO készítette el. A kreatív iparágakat négy nagy ágazatba sorolta a szerzői jogi tartalom figyelembevételével:

- primer (elsődleges) szerzői jogi ágazatok
- II. szerzői jog-függő technikai háttérágazatok
- III. részeleges szerzői jogi ágazatok
- IV. egyéb kiszolgáló ágazatok

A primer szerzői jogi ágazatok között szerepelnek azon ágazatok, amelyek a szerzői jogi védelem alatt álló művek és más alkotások létrehozását, előadását, közvetítését, kiállítását, terjesztését és értékesítését végzik. Néhány példát említve:

- sajtó és irodalom
- filmalkotás és video
- rádió és televízió
- szoftver és adatbázis
- hirdetés, reklám

A szerzői jog-függő technikai háttérágazatok alatt értjük, a szerzői jogi védelem alatt álló művek létrehozásához, használatához, “fogyasztásához” szükséges eszközöket, berendezéseket. Többek között ide soroljuk:

⁴ Európai Parlament 2008. Április 10-i állásfoglalása a kulturális iparágakról Európában (2007/2153 (INI))
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:247E:25:31:HU:PDF>

⁵ ¹³ Európai Bizottság, Zöld Könyv- a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról, Brüsszel, 2010

http://ec.europa.eu/culture/documents/b-154-i-hungarian_experts_hu.pdf

- televíziókészülékek, DVD-lejátszók, rádiók és hasonló készülékek gyártása
- számítógépek gyártása, kis- és nagykereskedelme

Részleges szerzői jogi ágazatok körébe azok az ágazatok tartoznak, amelyeknek tevékenysége vagy terméke csupán részben védett a szerzői jog által. Néhány példa a kategóriából:

- ruházat, textil- és cipőipar
- építészet, mérnöki tervezés
- interiőrök tervezése (lakberendezés)

Egyéb kiszolgáló ágazatokat, melyek a szerzői jog által védett művek terjesztését, sugárzását hivatottak elősegíteni. Itt találjuk az:

- általános kis- és nagykereskedelmet
- általános szállítást
- telefont és internetet⁶

A következőkben ismertetném egyszerűbb és átláthatóbb UNCTAD által készített kategorizálást, amely a kreatív iparágakon belül az alábbi csoportokat különítette el:

Kulturális örökségünk:

- Hagyományos kulturális kifejezési területek
- Művészetek és kézművesség
- Kultúra közvetítő helyek
- Régészeti emlékek, múzeumok, könyvtárak, kiállítások

Művészetek:

- Előadó művészet
- Élő- zene, színház, tánc opera stb. előadások
- Vizuális művészetek
- Festészet, szobrászat, fényképészet stb.

⁶ Dr. Penyigey Krisztina, A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon, Magyar Szabadalmi Hivatal, Budapest 2010, pp.:27-29

Média:

- Audio vizuális tartalmak
- Film, televízió, rádió, egyéb közvetítések
- Könyvkiadás és nyomtatott média anyagok
- Elektronikus és nyomtatott sajtó

Funkcionális területek:

- Újmédia
- Szoftver készítés, videó-játékok, digitalizált kreatív tartalmak
- Kreatív szolgáltatások
- Építészet, reklám- és hirdetési ipar, kreatív K+F, kulturális és pihentető tartalmak és szolgáltatások
- Tervezés
- Iparművészet, belsőépítészet, grafika, forma- és divattervezés, ékszer, játékok⁷

1.1.3. A kreatív iparágak mérhetősége, gazdasági súlya

Ha a kreatív iparágak mérhetőségét szeretnénk bizonyítani, akkor mindenképp vissza kell kanyarodnunk Richard Florida tanaihoz. A korábbi részben ugyanis nem ismertettem a Florida legfontosabb elmélet a „3T” modell. Az amerikai tudós úgy véli, hogy a sikeres kreatív gazdaság kiépítéséhez három tényező szükségeltetik, ez esetben „három T”. Az első „T” jelenti a technológiát, a második a tehetséget, a harmadik pedig a toleranciát. A technológia alatt az adott terület gazdasági, technológiai fejlettséget kell érteni, a tehetség a humánerőforrás jelenlétét hivatott biztosítani, végül a tolerancia egy adott társadalom befogadóképességét, nyitottságát mutatja meg. „három T” modell alapján létrehozott egy kreativitási indexet, amely már tényleges képes volt mérni a kreatív iparágak gazdasági súlyát. Az index négy elemből tevődött össze, ezek: a kreatív osztály hányada a munkaerőben,

⁷ Kreatív Iparágak Platformja, Megvalósítási Terv , Budapest 2010, p.5
[Kreatív Iparágak Platformja - Nemzeti Innovációs Hivatal](http://www.nih.gov.hu/innovaciopolitika/...megvalositasi/kreativ-iparagak)
www.nih.gov.hu/innovaciopolitika/...megvalositasi/kreativ-iparagak

az innováció- egy főre jutó szabadalmak száma-, a high-tech ipar jelenléte, illetve a társadalom nyitottsága.⁸

Az imént bemutatott mérési módszer elég összetett és bonyolultnak tűnhet, ezért a legtöbb tanulmány egyszerűbb mutatókat alkalmaz. Ezek között szerepel az éves GDP arány, kreatív iparágakban foglalkoztatottak száma, kreatív vállalatok aránya stb.

1.1.4. Európai gondolatok

Az Európai Parlament 2010-ben kiadott állásfoglalásában is elismerte, hogy a kulturális és kreatív iparágak (CCI) által előállított áruk és szolgáltatások kereskedelme megkétszereződött az utóbbi évtizedekben és emiatt a gazdasági növekedés illetve a munkahelyteremtés jövőbeli mozgatórugóként tekintenek a kreatív szektorra.

A Bizottság emellett nagy potenciált jósol a kreatív és kulturális iparágak termékeinek nemzetközi kereskedelmében. A nemzetközi kereskedelem kihasználása érdekében hangsúlyozza a tanulmány a szellemi tulajdonjog hatékony védelmét. Ezért a Parlament úgy fogalmaz, hogy a szellemi tulajdonjog védelme érdekében a jogszabályi kereteket úgy kell kialakítani, hogy az új technológiákhoz is alkalmazkodjanak, ne engedjen teret a hamisításnak és a szellemi tulajdon jogok megsértésének.⁹

2. A kreatív gazdaság helyzete Magyarországon

2.1. Ágazati megközelítés

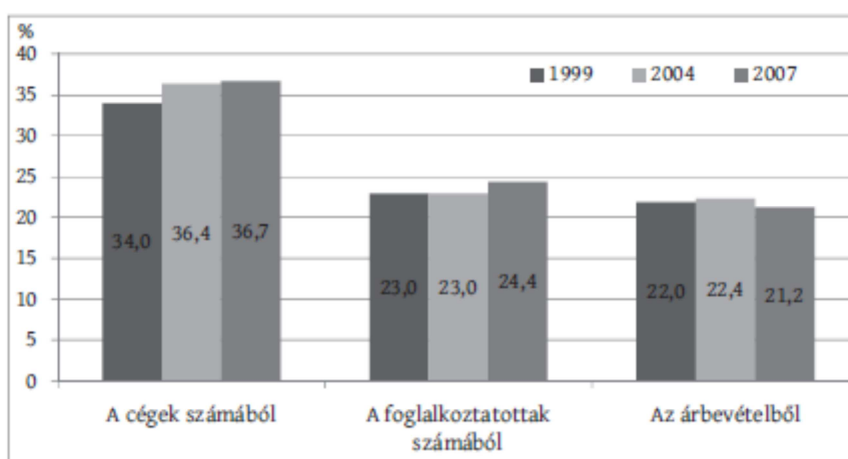
Ebben a fejezetben a hazai kreatív gazdaság elemzésébe kezdenék az ágazati megközelítés módszerével. Az ágazati megközelítés az általam feldolgozott tanulmányban két fő csoportot különböztetett meg. Az egyik a kreatív ipar -hagyományos kulturális gazdaság-beleértve a kiadói tevékenységet, a hírgyűjtői tevékenységet, a médiát stb. A másik nagy csoport a tudás intenzív iparágakat tömöríti. Ide soroljuk a infokommunikációt (TV, telefon,

⁸ Ságvári Bence: A Kreatív Gazdaság Elméletéről, Ithaka 2005 Budapest, pp.:15-18
<http://mek.oszk.hu/06500/06544/06544.pdf>

⁹ Európai Parlament- Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság vélemény 2010/2156 (INI), 2011
www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/.../854930hu.pdf

számítógép, telekommunikációs tevékenység), a pénzügyeket (pénzügyi közvetítés, nemzetközi tőzsdei szolgáltatások), a jogi, üzleti szolgáltatások (piackutatás, adótanácsadás), a K+F-et és a felsőoktatást.¹⁰ Az elemzés során a kreatív gazdaság vállalkozásaira, az általuk foglalkoztatottak számára és az árbevételükre vonatkozó adatokat vizsgáljuk meg, amelyeket a KSH biztosított. Az adatok változását 1999., 2004. és 2007. évre lebontva elemezzük.

Hazánkban 2007 végén mintegy 257 ezer céget sorolhatunk a kreatív iparágak körébe. Ez az arány az országban működő vállalkozások 36,7%-nak felel meg. Viszonyításként elmondható, hogy ehhez képest a hazai ipar és építőipar körülbelül 132 ezer vállalatot működtet. A kreatív gazdaságban foglalkoztatottak száma országos szinten 889 ezer főre tehető, ami az összes munkavállaló 24, 4%-át jelenti. A következő táblázat adatai mutatják, hogy a 1999 és 2007 között a kreatív iparágak fokozatos növekedést mutatnak, mind a vállalkozások, mind a foglalkoztatottak számát illetően.¹¹

Forrás: KSH Nemzeti számlák főosztálya, 1999–2007.

A kreatív gazdaság belső összetételét megfigyelve, azt állapíthatjuk meg, hogy 2007-ben a vállalkozások 56%-át a kreatív iparág tette ki, mintegy 144 ezer működő vállalkozással. Az összes foglalkoztatottak körében 46,5% volt a kreatív ipar részesedése, a piaci árbevétel terén 34%-os. Ezek az adatok is bizonyítják azt a tényt, hogy a kreatív gazdaságban jellemző kis cégméret, nem képes az átlagos vagy annál nagyobb létszámot és árbevételt produkálni. A tudás intenzív ágazatok részesedését vizsgálva néhány érdekes következtetést vonhatunk le. Például az infokommunikációs szektort elemezve elmondhatjuk,

¹⁰ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs.: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon, IN:Tér és Társadalom, 2011/1 pp.:49-50

¹¹ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs.: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon, IN:Tér és Társadalom, 2011/1 p.51

hogy a vállalkozásoknak mindössze 6,2%-át, a foglalkoztatottak számának csupán 13%-át teszi ki. Ugyanakkor a kreatív gazdaság piaci árbevételeinek 42%-át adja. A nemzetközi pénzügyi tevékenységet folytató cégekre is jellemző az átlagon felüli árbevétel, míg a jogi és üzleti szolgáltatások a vállalkozások számát és ezzel párhuzamosan a foglalkoztatottak számát illetően is dominálnak.

Megnevezés	A vállalkozások		Az alkalmazottak		A bevételek	
	száma	aránya, %	száma	aránya, %	értéke, 1000 EUR	aránya, %
Kreatív ipar	144 615	56,1	413 208	46,5	21 004 175	34,0
Ebből: Info-kommunikáció	15 992	6,2	118 178	13,3	25 887 896	41,9
Pénzügyek	25 077	9,7	98 068	11,0	8 044 162	13,0
Jogi, üzleti szolgáltatások	67 588	26,2	196 163	22,1	6 553 533	10,6
K+F, felsőoktatás	4 613	1,8	63 415	7,1	289 871	0,5
Tudásintenzív iparágak	113 270	43,9	475 824	53,5	40 775 461	66,0
Kreatív gazdaság	257 885	100,0	889 032	100,0	61 779 636	100,0

Forrás: KSH Nemzeti számlák főosztálya, 2007.

Érdemes ezenkívül kiemelni a jogi és üzleti szolgáltatások növekedését, a cégek és az alkalmazottak számát illetően. Ez magyarázható az európai uniós csatlakozás és a jogharmonizáció következtében megnövekedett “dealer class”-nak nevezett réteg (munkaerő-közvetítés, nemzetközi könyvelés). Ezzel szemben az állami befolyás alatt álló K+F és felsőoktatási szektor csökkenő arányát pedig a az állami források mérséklésével indokolhatjuk.¹²

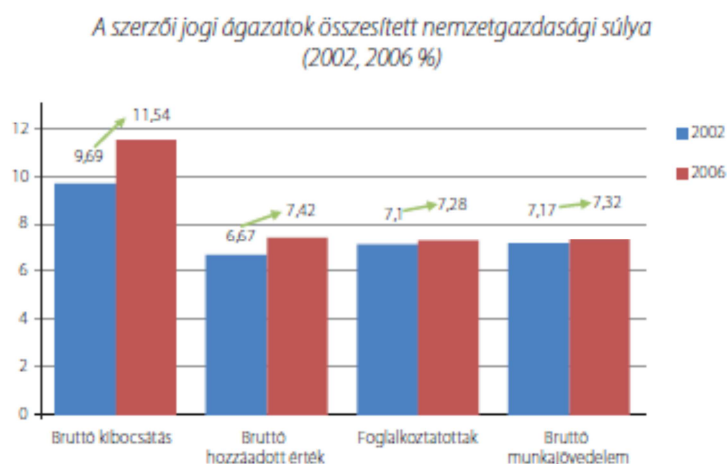
2.1.1. Szerzői jog szerinti ágazati megközelítés

Az első fejezetben ismertetett szerzői jogi ágazatok, más néven kreatív iparágak gazdasági teljesítményének változásait vizsgálja a Szerzői Jogi Ágazatok Gazdasági Súlya Magyarországon című tanulmány. Alapvetően ez a dolgozat is ágazati megközelítés módszerével mutatja be a WIPO-metodika által tágran értelmezett kreatív iparágak gazdasági teljesítményét hazánkban.

Az összesített nemzetgazdasági súly meghatározásához jelen esetben négy mutatót vizsgálunk meg. Ezek a bruttó kibocsájtás (egy adott időszakban egy országban megtermelt

¹² Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs,: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon, IN:Tér és Társadalom, 2011/1 p.52

összes termék és szolgáltatás összértéke) a bruttó hozzáadott érték (GDP), a foglalkoztatottak száma, bruttó munkajövedelem. A következő táblázat egyértelműen bizonyítja azt, hogy 2002 és 2006 között a szerzői jogi ágazatok mind a négy mutató tekintetében növekedést tudtak felmutatni.¹³

A bruttó hozzáadott értéket vizsgálva elmondhatjuk, hogy a nemzetgazdasági bruttó hozzáadott érték 7,42%-át tette ki a kreatív gazdaság 2006-ban, maga mögött tudva egy 0,75-ös emelkedést. Ezzel az aránnyal maga mögé sorolt olyan iparágakat mint, az egészségügy, az építő ipar vagy az oktatás.

A foglalkoztatottak számát elemezve a szerzői jogi ágazatokban ugyan 4 ezer fővel csökkent a számuk a vizsgált időszakban, de az országos foglalkoztatottság szempontjából mégis növekedést figyelhetünk meg. Az összehasonlítás során arra a megállapításra jutunk, hogy a szerzői jogi szektor foglalkoztatási aránya közel azonos az egészségüggyel és a gépiparral. A bruttó munkajövedelem hasonlóan a foglalkoztatottak számához csökkent ugyan, de nemzetgazdasági szinten mégis kismértékű növekedést mutat.¹⁴

Összefoglalásképpen elmondhatjuk tehát, hogy a magyar gazdaságban is érvényesült a nemzetközi trend, miszerint a gazdaság hajtómotorjaivá a kreatív ágazatok váltak. A szerzői jogi ágazatok képesek voltak 2002 és 2006 között olyan mértékű növekedést produkálni, ami meghaladta a nemzetgazdasági átlagot. A vizsgált időszakban a teljes szerzői jogi ágazatok évi átlagos növekedése jóval meghaladta az országos átlagot, mivel a magyar gazdaság bruttó hozzáadott érték évi átlagos növekedése 4,3% volt, addig a szerzői jogi szektor évente 7,2%-al növekedett. Ezek az adatok arra a megállapításra következtetnek, hogy

¹³ Dr. Penyigey Krisztina: A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon, Magyar Szabadalmi Hivatal, Budapest 2010, pp.21

a kreatív iparágak hazánkban is betöltötték a húzóágazat szerepüket. Ennek ellenére azt tapasztaljuk, hogy a gazdaságpolitikai vezetők még nem tulajdonítanak kellő figyelmet erre a szektorra. A jövőben ezért célszerű lenne a gazdaságfejlesztési források növekvő hányadát a kreatív ágazatokra összpontosítani, emellett gazdaságösztönző eszközökkel elősegíteni a további fejlődést.

2.2. A kreatív gazdaság térbeli megoszlása

A kreatív iparágak térbeli elhelyezkedését, megtelepedését vizsgálja a következő táblázat. A táblázat adatai egyértelműen mutatják, hogy a kreatív gazdaság legnagyobb aránya a fővárosban koncentrálódik. Ezt követően a regionális központok képesek magukhoz vonni a kreatív iparágakat.¹⁵ A kreatív gazdaság térbeli megoszlását mindenképp figyelembe kell venni a jövőben esedékes fejlesztési programok kidolgozásánál.

12. TÁBLÁZAT A kreatív osztály megoszlása az egyes településtípusokban a munkavégzés helye szerint, 2005								
	Összes foglalkoztatott	Kreatív osztály			Kreatív mag			
		Kreatív vezetők	Kreatív mag	Kreatív szakemberek	Analitikus	Szintetikus	Szimbolikus	Integrált
Budapest	24	32	47	29	41	53	49	51
régió-központok*	13	14	15	14	16	13	13	23
egyéb város	45	39	29	42	32	28	23	25
egyéb (pl. változó, külföld)	18	15	10	16	11	7	15	1
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Régióközpontok: Debrecen, Szeged, Pécs, Miskolc, Győr, Székesfehérvár

¹⁵ Ságvári Bence- Lengyel Balázs Kreatív Atlasz- A magyarországi kreatív munkaerő területi és időbeli változásáról-: DEMOS, 2008 Budapest, p.49

3. A közigazgatás kapcsolata a kreatív gazdasággal

3.1. A közigazgatás és a kreatív iparágak közötti kapcsolat elemzése

A következő nagyobb fejezetben a közigazgatás és a kreatív iparágak kapcsolódási pontjain igyekszem ismertetni. Felmerülhet a kérdés, hogy valóban léteznek-e ilyen kapcsolódási pontok? Melyek lehetnek ezek? A két terület között vajon egyirányú vagy kétirányú kapcsolatból beszélhetünk? Hogyan válhat egymás javára ez a két egymástól távolinak tűnő terület? A következő részben ezekre a kérdésekre igyekszem választ adni.

Az első kérdésre adott válasz igen egyszerű. A közigazgatás és a kreatív gazdaság között több kapcsolódási pontot is találunk. Alapvetően a közigazgatás és a kreatív iparágak között kétirányú kapcsolatról beszélhetünk. A két terület kölcsönös viszonyban áll egymással, egyrészt a közigazgatás segítheti a kreatív iparágak kibontakozását, másrészt a kreatív iparágak alkalmazása a közigazgatásban is számos előnyhöz vezethet a közszféra működését illetően.

3.2. A kreatív iparágak közigazgatási kihívásai

3.2.1. A közigazgatás szervezeti kihívásai

A közigazgatásnak számos kihívással kell szembenéznie, ha tényleges lépéseket kíván tenni a kreatív szektor kibontakoztatásában. A szervezeti kihívások között szerepel a kreatív gazdaságra nézve egy egységes szabályozás létrehozása, a kreatív kis és középvállalkozások egységes támogatási rendszere, kreatív gyakorlati megvalósítások a közigazgatási ügyintézésben

A közigazgatás kreatív területen tapasztalt hiányait sorba véve az egységes szabályozás problémájával kezdeném. A kreatív iparágakra vonatkozó egységes szabályozási rendszer kialakítása, törvényi, illetve rendeleti szabályozása sürgető feladat lenne. A jelenlegi normák a kreatív szektornak csak bizonyos részeit érintik, többnyire az újonnan megjelenő innovatív iparágakra vonatkozó szabályokat tartalmazzák. Azonban több tanulmány is azt hangsúlyozza, hogy a kreatív gazdaság termékeit egy egységes szabványosítási keretbe kell foglalni és ezt a közigazgatásnak kell kialakítania.

3.2.2. A kreatív iparágak közigazgatásba való beépülése

Jelenleg igen szerteágazó a kreatív iparágak „elhelyezkedése” a közigazgatás sűrűjében. A Nemzeti Fejlesztési és az Emberi Erőforrás Minisztériumok felelősségi körében találjuk a kulturális és kreatív-tudásalapú- iparágakat. Felmerül a kérdés, hogy lehetséges-e az, hogy a két minisztérium által egy közösen létrehozandó szerv látná el a kreatív iparágak szabályozásával összefüggő feladatokat? Feltétezzük, hogy igen. Akkor ennek az országos szerv hatáskörébe tartozna a kreatív gazdaság lehetőségeit, célkitűzéseit és az általános szabályozási kereteit meghatározni. Olyan törvények illetve rendeletek megalkotására gondolok elsősorban, amelyek a kreatív gazdaság termékeit megfelelő módon képesek szabályozni- egységes szabványosítási keret megalkotása- illetve a szellemi tulajdonjogok védelmét biztosítani.

Emellett szükség van a közigazgatás kreatív szektorral foglalkozó szervei szintjén arra, hogy tényleges decentralizáció valósuljon meg, de ezt egy erős központi koordinációval kell ellensúlyozni a megfelelő működés érdekében. Tehát regionális és helyi szinten is meg kell jelennie a kreatív szektor szerveinek illetve az egységes megjelenésüket kell szorgalmazni. Ez alatt azt értem, hogy a kreatív és kulturális iparágakat együttesen, egy ágazatként kell értelmezni. Regionális szinten klasztereket kell szervezni és biztosítani a finanszírozásukat, egyrészt nagyobb mértékű állami támogatás bevonásával, másrészt uniós forrásokkal kiegészítve. Tehát a kreatív iparágak kibontakozásának közigazgatási feltétele, hogy egy ágban összpontosuljanak, legyenek szabályozva és nyerjenek el támogatásokat.

Ezen kívül szükséges, hogy a közigazgatás helyi szintjén is elő kell segíteni a kreatív szektor, mint önálló, egységes ágazat megteremtését. A helyi önkormányzatok költségvetésében is meg kell jelenniük a kötelezően ellátandó feladatokon túl az innovatív tevékenységet folytató kreatív és kulturális vállalkozások támogatásának. Ezért a kormánynak új alapokra kell helyeznie az önkormányzatok finanszírozását. Az önkormányzatok által elnyert támogatások szükséges szabályozása lehetne, hogy a források bizonyos részét kreatív projektek kivitelezésére kellene fordítani.

3.3. A kreatív szektor fejlesztésének közigazgatási lehetőségei

3.3.1. A kreatív iparágak állami finanszírozásának kérdése

Az előbbiekben tárgyalt kreatív szektor egységes kezelésének egy másik módja az lehet, ha a kormány az uniós források mellett egy tisztán hazai forrású támogatási rendszer épít ki elsősorban a széleskörű kreatív iparágak vállalkozásainak fejlesztésére. Az állami támogatás nagyobb mértékét indokolja egyrészt az, hogy jelenleg a kulturális és innovatív ágazatokra szánt hazai források mértéke rendkívül alacsony, másrészt ezeket az ágazatokat nem lehet csupán uniós forrásból finanszírozni. Az unió által megfogalmazott adicionalitás elve kimondja, hogy a „Strukturális Alapok támogatásai nem helyettesíthetik a tagállamok struktúrapolitikai kiadásait”.¹⁶ Erre lehetne megoldás egy a költségvetési tervezéstől független önálló Kreatív Alap létrehozása, amely anyagi fedezetet jelentene a kreatív vállalkozásoknak és kevésbé lennének kitéve az uniós forrásokhoz jutás olykor hosszadalmas útjának.

Emellett fontos hogy kialakuljon a minisztériumok (Nemzeti Fejlesztési, Emberi Erőforrás, Nemzetgazdasági Minisztérium) között egyfajta szakmai portfólió és hatékony együttműködés, amely segíti a kreatív szektor egyéni célrendszerének és beavatkozási irányainak megfogalmazását.

A kormány lehetséges eszközei között szerepelhet a hálózatépítés, illetve egyéb területi monitoring és értékelési rendszerek működtetése. Ezek a rendszerek kifejezetten a kreatív vállalatok teljesítményének mérésére lennének hivatottak.¹⁷

Ezen kívül elképzelhetőnek tartom, hogy az állam normatív támogatásokkal is segítse azokat az önkormányzatokat vagy járásokat, amelyeknek a területén kimutatható a kreatív iparágak gazdaságra illetve foglalkoztatásra gyakorolt pozitív hatása.

A kormány kreatív gazdaságba vetett bizalmát mutatja a 2011. évi CLXXXVIII. törvény néhány rendelkezése. A helyi önkormányzatok központi alrendszerből származó források között szerepel a felhasználási kötöttséggel járó állami támogatás, amelyből részesül egyrészt az előadó-művészeti szervezetet fenntartó, illetve támogató települési önkormányzat, másrészt a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatására, a 2012. évi új induló beruházások 200,0 millió forintos támogatási előirányzatára. Sajnos a beruházások jellege

¹⁶ Salamin Géza: egy lehetséges új irány: a tisztán hazai forrású magyar területfejlesztési támogatási rendszer, Falu Város Régió, 2010, Budapest pp.:110-115

¹⁷ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
http://www.kormany.hu/download/6/4f/00000/Digitalis_Megujulas_Cselekvesi_Terv.pdf
letöltés ideje: 2012.10.18.

nem derül ki a törvény soraiból, ezért csak remélhetjük, hogy kreatív illetve innovatív beruházások is finanszírozásra kerülnek.¹⁸

3.3.2. Klaszterfejlesztési politika, igen vagy nem!

A kreatív iparágak klaszterekbe tömörülve képesek igazán gazdaságdinamizáló hatásukat kifejteni. A kormánynak ezért támogatnia kell az ilyenfajta klaszterek létrehozását, különféle eszközökkel ösztönözve a kreatív gazdaság vállalkozásait. A MAG Zrt. által kiadott Akkreditált Innovációs Klaszter című tanulmány szerint a klaszterek kialakításánál fontos, hogy változatos legyen a klaszter összetétele, azaz a kis és középvállalkozások mellett nagyobb multinacionális cégek illetve mikro vállalatok is jelen legyenek. A tanulmány 20 innovatív illetve kreatív klaszter létezéséről ad számot hazánkban. Néhány példát említve: Szoftveripari Innovációs Pólus Klaszter, Mobilitás és Multimédia Klaszter, Alliance Informatikai és Innovációs Klaszter stb.

A hazai klaszterfejlesztési „politika” egyik legfontosabb célkitűzése az lehet, hogy az egyre bővülő klaszterkezdeményezések közül minél több számára biztosítson továbbfejődési lehetőséget, ezt tegye fenntartható módon, ne pedig a fejlesztési források rendelkezésre állásától függően. Ennek érdekében a kormány feladata lenne feltérképezni a klaszterek működését, szerkezetét, gazdasági erejét és ennek ismeretében kialakítani egy megfelelő szabályozási környezetet.¹⁹

Az Akkreditált Innovációs Klaszter címet viselő klaszterek száma 2012-ben dinamikus növekedést mutatott, összesen 10 hazai klaszterrel bővült. A klaszterek további alakulását szorgalmazza a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által meghirdetett program, amely olyan pályázatokat készül kiírni, amelyeken csak a cím birtokában lehet indulni, illetve bizonyos támogatások körében többletpontok is megilletik az elismert klasztereket.²⁰

¹⁸ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100188.TV

letöltés ideje: 2012.10.22.

¹⁹ Mag-Klaszterfejlesztési Iroda: A magyar klaszteresedés elmúlt 3 éve az akkreditált innovációs klaszterek példáján keresztül, 2012 Budapest

http://magzrt.hu/nyomtatvanyok/Klaszteriroda/Klaszterek_elemzese_2012.pdf

letöltés ideje: 2012.10.27.

²⁰ <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20120203-penzzel-nem-jar-az-innovativ-cegcsoportok-elismerese.html>

letöltés ideje: 2012.11.03

3.3.3. Kreatív platform a hazai gyakorlatban

Az előbb tárgyalt klaszterek megjelenését segíthetik az online megjelenő platformok. Ilyen platform már hazánkban is létezik. A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH) pályázatot írt ki Nemzeti Technológiai Platformok létrehozására. Ennek a pályázatnak a keretében került sor 2008 decemberében a Kreatív Iparágak Platformjának (KIP) megalakulására és működtetésére, amelyet a Magyar Tartalomipari Szövetség vállalt. A platformmal kapcsolatos feladatokat a KIP Stratégiai és Kutatási koordinációs Iroda látja el.

A platformhoz jelenleg 50 szervezet csatlakozott, néhányat megemlítve: BME Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár, Dél-Dunántúli Kulturális Klaszter, e-Europe Kulturális Projektiroda Kft., Informatikai Vállalkozások Szövetsége, Kis- és Középvállalkozások Egyesülete, Közszolgálati Műsorszolgáltatók Társadalmi Kurátorainak Egyesülete, Magyar Szabadalmi Hivatal, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet, SZÁMALK Oktatási és Informatikai Zrt., Színház- és Filmművészeti Egyetem, ITHAKA kht.- Információs Társadalom- és Hálózatkutató Központ stb.

A KIP igyekszik a legújabb hazai és uniós forrásszerző lehetőségeket bemutatni, így segítve és ösztönözve a csatlakozott kreatív iparágakat. Az egyik ilyen népszerű forrás a Kutatási és Technológiai Innovációs (KTI) Alap, amely Vállalkozó Magyarország néven külön alprogramot indított a kis és középvállalkozások támogatására. A programon belül olyan pályázatokról informálódhatunk, mint a szabadalmi pályázat vagy a technológiai inkubátor program. Az előbbi a technológia-intenzív vállalkozások üzleti irányú fejlesztését hivatott támogatni, az utóbbi a magyar találmányok külföldi iparjogvédelmi oltalmának előmozdítását, a versenyképesség növelését és az export bővítését.

A hazai támogatási programok között találunk még egy érdekes pályázati lehetőséget a KIP honlapján, ez pedig a regionális programok. A regionális programok kiemelten kezelik a kkv-k támogatását, ráadásul a pályázatok témája is igen szerteágazó. A vállalkozások innovációs szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek elősegítésétől, a hálózatépítésen át, az üzletviteli fejlesztésig minden előfordul. Ezekről a decentralizált regionális programokról a Regionális Fejlesztési Tanácsok döntenek és többnyire az értékelésüket is ők végzik²¹

²¹ <http://host.hu/projects/kip/node/8>- kreatív iparágak platformja
letöltés ideje: 2012.10.03.

3.3.4. A kreatív kis- és középvállalkozások támogatási alternatívái

A kormány másik nagy lehetősége a kreatív gazdaság kibontakoztatására a kis és középvállalkozások felkarolásában rejlik. A kreatív szektor bemutatása során már szó esett arról, hogy a kreatív iparágak leginkább a kis és középvállalatok formájában vannak jelen, ezért itt érdemes a kormánynak kedvező és egyben ösztönző lépéseket tennie. A jelenlegi helyzet azt mutatja, hogy a kkv-k nehéz helyzetben vannak, nem rendelkeznek számottevőbb tőkével, amit beruházásra fordíthatnának.

Több hazai koncepció is foglalkozik a kis és középvállalkozások fejlesztésének fontosságával. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által kiadott Digitális Megújulás Cselekvési Terv -2010-2014 közötti időtartam- is hangsúlyozza a kkv-k versenyképességének javítását. A dokumentum a kkv-k fejlesztésének összetett kezelését szorgalmazza, amelyben célként tűzik ki a bürokrácia csökkentése, az uniós források gyors és egyszerű lehívása, a közbeszerzés átalakítása és a fogyasztóvédelem erősítése. A Cselekvési Terv kiemeli továbbá, hogy növelni kell a kkv-k hatékonyságát az infokommunikációs technológiába (IKT) történő befektetéssel. Ezáltal növelhetik a vállalkozás hatékonyságát, az adminisztráció költségeit pedig csökkenthetik.²²

A kis – és középvállalkozások beruházásaik megvalósításának két alapvető problémája van: egyrészt nem képesek a szükséges önerőt biztosítani, másrészt nem képesek megelőlegezni a projekt költségeit. Ezt a problémát szüntethetné meg a legújabb magyar találmány a kedvező hitellel kombinált uniós támogatás. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által létrehozott pályázati konstrukció lényege, hogy egyszerre nyújt vissza nem térintendő pénzt, és támogatott kamatú hiteleket a kkv-k számára. Ezzel a kombinált mikrohitellel könnyebben megvalósíthatják a kis- és középvállalkozások fejlesztési beruházásaikat, ugyanis a beruházásoknak mindössze a 10 %-át kell önerőként állnia a vállalkozásnak. Bár a program még kísérleti fázisban van, a tervezett pénzkeretet a vállalkozások rövid idő alatt elkapkodták, sőt a forráskeretet túl is lépték, ezért a kormánynak ki kellett bővítenie a támogatási keretet. A túligénylés jól mutatja a program népszerűségét a kis- és középvállalkozások körében.²³

²² Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium pp.:15-17

http://www.kormany.hu/download/6/4f/00000/Digitalis_Megujulas_Cselekvesi_Terv.pdf

letöltés ideje: 2012.10.18.

²³ <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20120606-europa-kisvallalkozasain-segithet-a-magyar-talalmany-a-kombinalt-mikrohitel.html>

letöltés ideje: 2012.11.03.

3.3.5. A pályázati rendszer problémái

A hazai gyakorlat azt mutatja, hogy elengedhetetlen a pályázati rendszer megreformálása. Ezt bizonyítja, hogy a pályázatokat kezelő intézmény- többek között a Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt.- igen leterhelt, az általa végzett értékelés és a kifizetés folyamata lassú, többször nem képes tartani az Irányítóhatóság által meghatározott határidőket. A probléma megoldása alapvetően két irányban keresendő, az egyik: a pályázatkezelő szerv nem megfelelően kiépített szervezetrendszere, ezáltal a működés hatékonyságának megkérdőjelezése. A másik lehetséges irány a szervezetrendszer kapacitásának kibővítésével gyorsítani a pályázatkezelés folyamatát. A pályázati eljárás felgyorsítását indokolja többek között az a tény is, hogy a jelenlegi uniós források lehívásának üteme, nem teszi lehetővé, hogy három és fél év múlva a források teljes mértékű lehívása megvalósuljon. Számokkal kifejezve a jelenlegi heti ütem nem haladja meg a húsz milliárdot, a megfelelő heti átlagos kifizetési szint pedig harminc milliárd forint lenne. Jelenleg a kkv-k finanszírozását nagyrészt uniós forrásokból lehetne kielégítően megoldani, ezért is nélkülözhetetlen a pályázati eljárás átalakítása, egyszerűbbé tétele.²⁴

Az eljárási szabályok egyszerűsödésével az átláthatóság és az elszámolhatóság javítását szorgalmazza az Európai Bizottság közleménye is. Az új szabályok bevezetésével nem kell minden alkalommal megadni a szükséges adatokat minden támogatási kérelem benyújtásánál, sőt az interneten keresztül is el lehet majd intézni. Ennek köszönhetően lerövidülhet az ajánlattételi felhívás, a támogatási szerződés megkötése, illetve a kifizetések közötti idő.²⁵

A pályázati forrásokat tekintve a kormánynak minden lehetőséget meg kell ragadnia a kreatív gazdaság támogatására. Többek között az Új Magyarország Nemzeti Fejlesztési Terv strukturális alapokból finanszírozott forrásait illetve a Gazdaságfejlesztési Operatív Programot (GOP). A program első prioritása kiemelten kezeli a vállalkozások, egyetemek és kutatóintézetek innovatív együttműködését. A második prioritás a kkv szektor modernizációját célozza meg, ezen belül is a piaci pozíciójuk javítását, a vállalati kapacitásuk komplex fejlesztését illetve a jövedelemtermelő képességük növelését.

²⁴ <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20120416-europai-unios-tamogatások-szazmilliárdok-ragadhatnak-be-a-lassusag-miatt.html>

letöltés ideje: 2012.10.11.

²⁵ <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20121029-jovore-konnyebb-lesz-lehivni-az-unios-penzeket.html>

letöltés ideje: 2012.10.11.

3.3.6. A kreatív tőkeképzés hazai gyakorlatai

A kreatív iparágak bemutatásánál már szó esett, hogy a kreatív tőke magas aránya igen vonzó lehet a kreatív iparágak megtelepedésében. Ezért a kormánynak különféle képzési programokkal kell elősegítenie a kreatív tőke gyarapodását. A hazai koncepciók többsége, köztük a Digitális Cselekvési Terv is nagy hangsúlyt fektet olyan kreatív képzések szorgalmazására, mint az ITK szakemberképzésre, minőségi és mennyiségi mérnökképzés és a különféle informatikai képzések.²⁶

A szakképzés új irányait mutatja be a KIP néhány oktatással kapcsolatos kidolgozott alkalmazási területe. Az egyik ilyen program a digitális tananyag előállító, terjesztő illetve beszállító hálózatok fejlesztése, amely egy elektronikus tananyag szerzői jogkezelő rendszer bevezetését tűzte ki célul. Ez a rendszer a digitális oktatási anyagok és digitális tartalom szerzői jogkezeléssel ellátott egységes interneten elérhető formáját kívánja létrehozni profitorientált formában. A felületen a szerzői jog feltüntetése mellett lehet majd különféle szakkönyveket, tudományos publikációkat elérni. A haza felsőoktatás példája a www.hik.hu weboldal, ahol a tudományos művek egy része már digitális formában is elérhető, viszont a szerzői jogi szempontú felhasználhatósága nem teljes mértékben definiált. Ebből következik, hogy a szerzői jog szabályozása nélkülözhetetlen feltételként jelenik meg a digitális tananyag biztonságos használhatóságához.²⁷

Emellett a Digitális Cselekvési Terv az ország kreatív iparági potenciáljának növelése érdekében olyan programokat kíván indítani, amelyek célzottan serkentik a kreativitást és az információs társadalom kiépülését. Kiemeli a közösségi hálózatok és alkalmazások, multimédiás illetve digitális eszközök és szoftverek gyártásának és használatának oktatását. Ezt bizonyítja, hogy a kormány az infokommunikációs technológia (IKT) területén 2014-ig mintegy 40 ezer IKT szakértő iparági továbbképzésével illetve átképzésével tervezi enyhíteni a szakemberhiányt.

²⁶ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium pp.:44-45
http://www.kormany.hu/download/6/4f/00000/Digitalis_Megujulas_Cselekvesi_Terv.pdf

²⁷ Nemzeti Innovációs Hivatal, KIP Megvalósítási Terv, 2010, Budapest p.:37
www.nih.gov.hu/innovaciopolitika/...megvalositasi/kreativ-iparagak
letöltés ideje: 2012.10.13.

3.3.7. A kreatív iparágak közigazgatásban való alkalmazása

A következő részben a kreatív iparágak közigazgatásban való alkalmazásának lehetőségeit kívánom bemutatni. Vajon melyek ezek az iparágak? Milyen változásokat okozhatnak a közigazgatás rendszerén belül? A legfontosabb kreatív iparág, amely a közigazgatásban is teret nyertek az infokommunikációs szektorban keresendők. Az infokommunikációs rendszerek fejlődésével egyrészt lehetőség nyílt, másrészt felismerték ezen iparágak közigazgatásban való alkalmazásának szükségességét. Az infokommunikációs szektoron belül a különféle szoftverfejlesztések, multimédiás alkalmazások használata a leggyakoribb. Bár ezek az alkalmazások még kezdetlegesek, olykor a gyakorlatban még nem használt programok, az elméleti tanulmányok azt igazolják, hogy nagy potenciált jelentenek a jövőre nézve. A következő néhány részben az infokommunikációs rendszerek néhány közigazgatási példáját ismertetném röviden.

3.3.8. Digitális Ökoszisztéma

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által készített Digitális Megújulás Cselekvési Terv igazolásként a fentiekben leírtakra számol be a magyar kormány infokommunikációs helyzetértékeléséről. A stratégia bevezeti a digitális ökoszisztéma fogalmát, amely egy rendszerbe foglalja a digitális világ elemeit. Ezeket az elemeket mutatja be a következő ábra:

Ezek az elemek egymással szoros kapcsolatot alkotva képesek fejlődést eredményezni. A digitális ökoszisztémában való részvétel, mint az állampolgárok mind a vállalkozások terén versenyelőnyt jelent, javítja az életminőséget, növeli a gazdasági potenciált. A digitális ökoszisztéma kialakításával egyetemben kívánnak egy erős kontroll funkciót bevezetni, megfelelő informatikai biztonságot működtetni és a digitális piac egysége érdekében megfelelő fokú szabványosítást kialakítani. Ezen kívül a digitális ökoszisztéma fejlesztésével bíznak adminisztráció terheinek csökkentésében és a bürokrácia visszaszorításában.²⁸

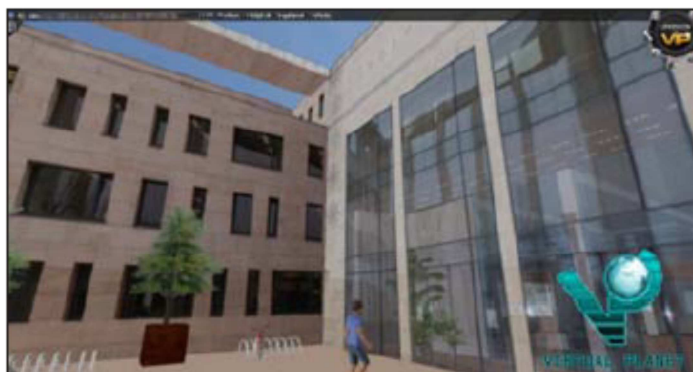
3.3.9. Virtuális közigazgatás

Az információkommunikációs technológia megjelenése és terjedése jelentős mértékben átalakította az közigazgatási munkafolyamatok felületét és sebességét. A különféle alkalmazások fejlesztését követően jött létre a közigazgatásnak az az új típusú ügyintézése, amely a virtuális térbe kívánja helyezni a közigazgatási munkafolyamatokat. A virtuális tér jelenleg a közigazgatás terén még zárva van, de az elméleti koncepció jelentős potenciált jelenthet a jövőre nézve.

A közigazgatási tartalom virtuális térben való elhelyezését vizsgálva elmondhatjuk, hogy a virtuális tér esetében háromdimenziós információkommunikációs tartalomfejlesztésről beszélhetünk. Az alkalmazásfejlesztések köszönhetően, a közigazgatási tartalom virtuális térben való alkalmazása során lehetőség nyílik egyfajta virtuális közigazgatási tér építésére. Mintaként a való világ tényleges szolgáltatásai szolgálnak. A virtuális tér építésének három feltétele van: elektronikusan generált háromdimenziós igazgatási környezet, az ügyintézők és az ügyfelek között valós idejű interakció képessége és a teljes felhasználói átélés- teljes körű ügyintézés-, tehát a közigazgatási ügyintézés tranzakciós szintjének való megfelelés.

Az utóbbi évek informatikai fejlődése, a grafikus vezérlőkártyák alkalmazása teljes egészében lehetővé teszi a hivatal épületének külső és belső háromdimenziós grafikai ábrázolását. A következő ábra a budaörsi polgármesteri hivatal virtuális mását mutatja, ahogyan az ügyfél belép a valóságnak megfelelően.

²⁸ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium p.8
http://www.kormany.hu/download/6/4f/00000/Digitalis_Megujulas_Cselekvesi_Terv.pdf

Az ügyintézők és az ügyfelek egyaránt egy háromdimenziós karakterkészlet uniformizált figurái. Az ügyfélnek lehetősége nyílik a hivatalban tartózkodó vagy éppen akkor belépő ügyfelek megszemélyesítéseit látni és kommunikálni velük.

Az ügyfél többszörösen képes kihasználni az idejét azzal, hogy egyszerre több virtuális térben is jelen lehet. A technikai háttérrel illetően az egész program egy 3 dimenziós videojátékhoz hasonlítható, ahol a főszereplők mi vagyunk, mint lehetséges ügyfelek. Az ügyfél a kurzor mozgatásával változtathatja helyét és látóterét, illetve választhat a valóságnak megfelelő szakigazgatási osztályok közül. Ugyanúgy sorszámot húzhat és tájékozódhat az információs táblákról illetve a személyazonosítás függvényében érdemi ügyintézésre is sor kerülhet.

A program másik nagy előnye, hogy a hivatal back office esetében költségmegtakarítással bonyolíthatóak le különféle megbeszélések, testületi ülések, vezetői értekezletek a virtuális térbe helyezve ezzel az internetes alkalmazással. A lakosság körében való alkalmazást vizsgálva, abban bízhatunk, hogy a program érdekessége miatt az

internelérhetőséggel rendelkezők nagy aránya fogja mindennapos tevékenységként használni, akárcsak egy videojátékot.²⁹

A kormány kreatív gazdaságba vetett bizalmát mutatja a 2011. évi CLXXXVIII. törvény néhány rendelkezése. A helyi önkormányzatok központi alrendszerből származó források között szerepel a felhasználási kööttséggel járó állami támogatás, amelyből részesül egyrészt az előadó-művészeti szervezetet fenntartó, illetve támogató települési önkormányzat, másrészt a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatására, a 2012. évi új induló beruházások 200,0 millió forintos támogatási előirányzatára. Sajnos a beruházások jellege nem derül ki a törvény soraiból, ezért csak remélhetjük, hogy kreatív illetve innovatív beruházások is finanszírozásra kerülnek.

4. T-government, mint a kreatív iparágak közigazgatási alkalmazása

4.1. A T-government kialakulása, technikai háttere

Az előző fejezetben bemutatott kétirányú kapcsolatot - a kreatív iparágak és a közigazgatás között- ebben a fejezetben egyértelműen a közigazgatás oldaláról kívánom bemutatni. Hogyan lehetséges és milyen eredményekhez vezethet az egyes kreatív iparágak alkalmazása a közigazgatásban? A következő néhány oldal során igyekszem ezekre a kérdésekre részletes választ adni. A kreatív iparágak közigazgatásban való alkalmazását egy tudományosan megalapozott esettanulmány bemutatásával szeretném bizonyítani. Ez az új felfedezés a t-government, amely különféle közszolgálati funkciókat kíván összekapcsolni a digitális televízióval.

Röviden és egyszerűen fogalmazva a t-government nem más, mint televíziós közigazgatás. Feltehetjük a kérdést, hogy miért pont a televízió legyen a közigazgatási ügyintézés új csatornája? Az x számú mellékletben lévő diagram jól mutatja a TV erős társadalmi illetve gazdasági pozícióját, olyan területeket megelőzve, mint az írott sajtó vagy az internet. (melléklet 10. oldalon) De miről is van szó pontosan és honnan indult fejlődésnek? A kérdés megválaszolása érdekében térjünk vissza néhány gondolat erejéig az e-közigazgatás területére. Felmerül az igény, hogy az ügyfél és a közigazgatás között egyre

²⁹ Tózsá István: Virtuális Tér és közigazgatás, Magyar közigazgatás, 2012/2

intenzívebb, többirányú kapcsolat jöjjön létre, gyorsabb és egyszerűbb legyen az ügyintézés folyamata.

Ennek eredményeképp az Európai Unió megfogalmazza az elektronikus közigazgatás négy szofisztikációs (kifinomultsági) szintjét, amely ma már egy ötödik szinttel is kibővült. Az első szint az információközlés, mely csupán egy egyirányú kapcsolatot jelent a hivatal és az ügyfél között. Online információközlés történik a hivatal részéről. A második lépcső az interakció szintjét jelenti, amikor is egyirányú kommunikáció jön létre az ügyfél és a hivatal között. Az ügyfélnek különféle nyomtatványok és űrlapok letöltésére van lehetősége. A harmadik szinten a tranzakció jelenik meg, mely során az ügyfél és a hivatal között kétirányú kapcsolatot realizálhatunk. Az ügyfél a letöltött nyomtatványokat kitöltés után vissza tudja küldeni a hivatalnak, ilyenkor szükség van az ügyfél azonosítására. A negyedik ügyintézési forma a transzformáció, amely során a teljes közigazgatási ügymenet lebonyolítható az ügyfél személyes jelenléte nélkül. Az ügyfél által visszaküldött nyomtatványokkal úgy dolgoznak, mintha jelen lett volna az ügyfél, ehhez azonban a hivatal front office-nek átalakítására van szükség. Végül a legmagasabb szintű ügyintézés a targetizáció szintje valósítja meg, ahol kezdeményező, proaktív hivatalt találunk, amely szükség esetén ügyintézésre hívja fel egyes lakossági célcsoportok figyelmét.

Az előbb bemutatott ügyintézési szintek ismeretében megállapíthatjuk, hogy a t-government az ügyintézés során a legtöbb funkciót a legmagasabb szinten kívánja általánossá tenni a hivatali ügyintézésben. Ennek technikai háttere a digitális kábel TV töretlen konjunktúrájának köszönhető. Tehát a t-government legfontosabb eszköze a digitális interaktív tartalmat továbbítani képes televízió, amely internet összekapcsolása módját ad az internetes visszirány kihasználására. Ezt a kábel TV esetén bizonyos set-top-box dekóderek alkalmazásával lehet elérni. Ez a szerkezet képes a bejövő digitális jeleket az analóg televízió által megjeleníthető formátumúvá alakítani. Ezenkívül fontosnak tartok megemlíteni néhány technikai kiegészítőt, úgy mint a set-top-box azonosító kártya és a hozzá tartozó CAS-hozzáférést korlátozó rendszer, amelyek nélkülözhetetlenek az ügyintézésnek ezen a szintjén. Alapvetően a t-government technikai hátterét egy visszirányúsított kábel TV hálózat és egy speciális digitális vevőkészülékkel csatlakoztatott TV készülék jelenti.³⁰

³⁰ Tózsá István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest pp.:13-14

4.2. A T-government jogi szabályozása

A digitális tartalom megvalósulását a hazai szabályozás is segíti a 2007. évi LXXIV törvény -a műsorterjesztés és a digitális átállás szabályairól- keretein belül. Ez a jogszabály lehetővé teszi a kábeltelevíziós társaságok digitális szolgáltatásainak elindulását és egyben ösztönzi a piaci szereplőket rendszereik fejlesztésére. A törvény célja továbbá a digitális átállás végrehajtása, az elektronikus hírközlés infrastruktúrájának fejlesztése és a közigazgatással összefüggő szolgáltatások kialakulását segítő szabályozás megteremtése. Tehát a digitális átállás által létre jövő új technikai lehetőségeket a közigazgatás területén is kamatoztatni kívánja a törvény. A digitális átállás határidejét 2011. dec. 31-ben rögzíti a jogszabály.

A t-governemnt szolgáltatás kialakítását segíti a jogszabálynak azon rendelkezése, miszerint a helyi kábelszolgáltató köteles a teljes kapacitásának 10%-át, de minimum 3 csatornát a helyi műsorkészítő rendelkezésére bocsájtani. A DTV (digitális televízió) jogi kereteit vizsgálva meg kell említenünk a 2004. évi CXL. törvényt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (KET). E törvény rögzíti az eljárás jogi kereteket, az ügyintézésre alkalmas egyéb „elektronikus csatorna” megnevezésével pedig lehetőséget ad a t-government alkalmazására. Emellett a jogszabály meghagyja önkormányzati szinten az ügyintézés csatornájáról való szabad döntés jogát. A törvény előírja továbbá bizonyos nyílt alkalmazás programozói interfész használatát set-top-box esetén a teljeskörű kihasználás érdekében. Ez elősegítené a lakosság teljes körű elérését, bevonását.³¹

4.3. A T-government elmélete és gyakorlata

A t-government jelentősége számos előnyének köszönhető. Egyrészt egy olyan kétirányú kommunikációs csatornát használ, amely a legnagyobb lakossági lefedettséggel rendelkezik. A statisztikák szerint Magyarországon 7,5 millió ember néz kábeltelevíziót. Az internet lakossági elterjedését vizsgálva azt állapították meg a felmérések, hogy a lakosság közel 40%-os rétegét, az időskorúakat és a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat sosem fogja elérni, ugyanis a társadalom ezen rétegei mindig újratermelődnek.

³¹Tózsza István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest pp.:16-19

Ezeket a csoportokat a tudomány „netless”-eknek nevezi, akikről fontos megemlíteni, hogy televízió centrikusak.

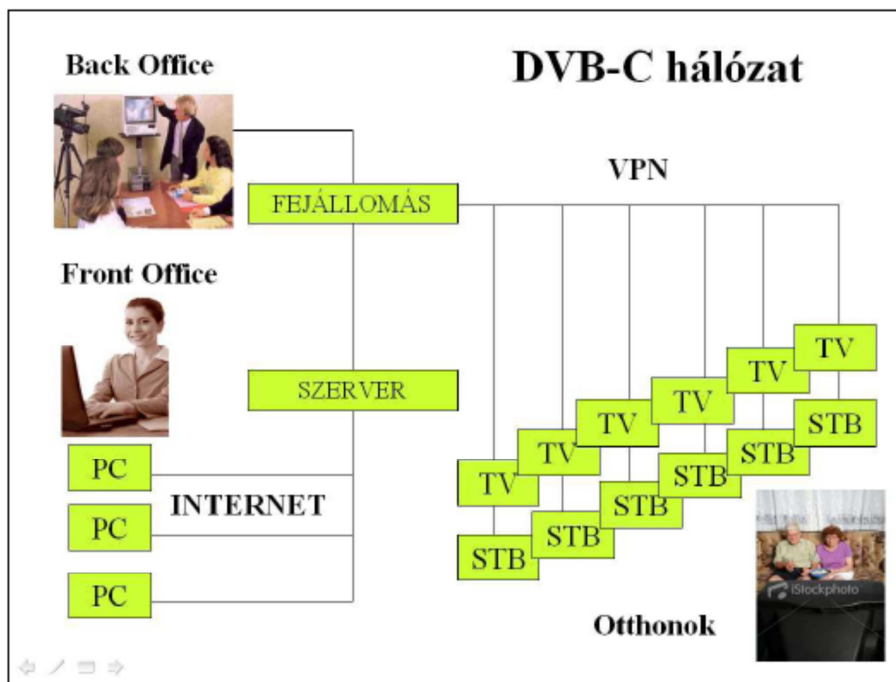
Tehát a DTV közel 100%-os penetrációval képes lesz a közeljövőben költségtakarékosan bekapcsolni a teljes lakosságot a közigazgatás új működési modelljébe. Ezen kívül a digitális interaktív kábeltévé másik legnagyobb előnye, hogy nem igényel szaktudást, a felhasználó a TV távirányítóján keresztül kezelheti. Másik előnye ennek a közigazgatási eljárásnak, hogy az ügyfél teljes biztonságban képes intézni ügyeit a biztonsági rendszerrel ellátott dekóder segítségével.

4.4. A T-government közigazgatási lehetőségei

A t-government eddigi általános előnyeit követően most a közigazgatásra gyakorolt pozitív jellemzőit igyekszem bemutatni. A t-government új e-közigazgatási csatorna kiépítésével 3 millió új, virtuális hivatal jönne létre- minden egyes háztartásban-, átlagosan 120 fős, térségi, virtuális- távmunkára építkező-, közigazgatási központtal-közalkalmazotti elbocsájtások nélkül! T-government, mint közigazgatási reform az egyetlen politikailag is járható út, amely képes egy körzetközpontos e-közigazgatás kiépítésére. Önkormányzati szinten vizsgálva méretgazdaságos és költség hatékony megoldásnak minősül. Ezen kívül automatizáló tulajdonsága is kihasználható, csökkenti az élő munkát, ezáltal elősegíti a „virtuális hivatalok” kialakulását illetve tehermentesítik a közszféra egyes szerveit. A lakosság szempontjából vizsgálva a t-government kényelmes ügyintézészt nyújt, nem igényel szaktudást és viszonylag olcsón ellátható vele a lakosság széles rétege. Elérhetővé teszi az internetet nem használó rétegek számára az e-közigazgatást.

A t-government gyakorlati megértését segíti a következő ábra, amely a digitális interaktív kábel tv-hálózat egyszerűsített szerkezetét mutatja önkormányzati célokra specializálódva.³²

³² Tózsza István: a többcsatornás elektronikus kommunikáció lehetőségei a járási, Asp igazgatási rendszerben, pro publico bono online támpo speciál, 2011 <http://www.propublicobono.hu/pdf/t%c3%b3zsa%202%20jav.pdf>
letöltés: 2012.10.13.

Az alapvető koncepció az, hogy a hálózat egyik végéből, a polgármesteri hivatalból szeretnénk adatot közölni a hálózat másik végébe, egy háztartásban lévő kábel tv hálózatra vagy éppen ellenkezőleg. Ha egy továbbítani kívánt adat virtuális útján szeretnénk követni, akkor két állomást kell megemlíteni. Az első ilyen állomás a szerver, ahol internet kapcsolat segítségével halad tovább az információ. A másik kitérő a fejállomás, ahol a műsorszolgáltató és az önkormányzati tartalomszolgáltató helyezkedik el. Itt küldik tovább az adatot a megfelelő kábel TV hálózatra és ilyenkor jön létre kapcsolat a polgármesteri hivatal a felhasználó között. Az információ útja természetesen kétirányú, tehát lakossági kezdeményezésre is létrejöhet a kapcsolat.

4.5. A T-government és a kreatív iparágak kapcsolata

Az előző néhány oldalt olvasva már rendelkezünk bizonyos ismeretekkel a t-government-et illetően, ezért joggal kérdezhetjük, hogy milyen kapcsolat lehetséges a kreatív gazdaság és a televíziós közigazgatás között? A közigazgatás oldaláról vizsgálva azt mondhatjuk, hogy alkalmaz bizonyos kreatív iparágakat. A t-government esetében az ITK szektor, azon belül is szoftverfejlesztés és az informatika jelenik meg a közigazgatási szolgáltatások során. Ezek azok az iparágak, amelyek segítségével létrejöhet az új típusú közigazgatási eljárás.

Vizsgálódásaim során felmerült a kérdés, hogy vajon tehetünk-e egyenlőségjelet a t-government és a kreatív iparágak közé? Tekinthetünk-e úgy a televíziós közigazgatásra, mint újonnan született kreatív iparágra? Vagy a közigazgatás csak alkalmaz egyes kreatív iparágat, vagy ez által ő maga is azzá válik? Tegyük fel, hogy a t-government egy új kreatív ágazatnak felel meg. Ehhez azonban néhány feltételnek teljesülnie kell, mint például: kreatív termék előállítása, kreatív tőke foglalkoztatása vagy gazdaságdinamizáló szerep. Ezeket a kritériumokat sorra véve a t-government kreatív terméke az egyszerű, gyors és kényelmes ügyintézés lehetne. Kreatív szakemberekben sem szenved hiányt ez az ágazat, mivel a kreatív osztály bemutatásakor ismertettem, hogy a közigazgatásban lévő vezetők is a kreatív tőke részét képezik. A közigazgatás gazdaságra gyakorolt serkentő hatását illetően, talán a t-government esetében a körzetközpontos, költséghatékony és korrupciótól mentes e-közigazgatást kell megemlítenem. A közigazgatás e fajta racionális kiépítése források átcsoportosítását jelentheti a kreatív gazdaság szektoraiba. Emellett a t-government kiépítése nagyfokú versenyt generálhat a piac érdekelt szereplői - dekódergyártó vállalatok, kábeltévé szolgáltatók- között. Véleményem szerint a t-government megfelelt a kreatív iparágak feltételeinek és ez által a kreatív szektor részét képezi.

4.6. A Digitális TV európai alkalmazása a közigazgatásban

A következő részben a t-government gyakorlati megvalósításait szeretném ismertetni Nagy Britannia példáján keresztül.

Nagy-Britannia-banlő digitális kezdeményezés 2001-ben indult INtouch kísérleti projekt, amely később DigiTV/Looking Local néven vált ismertté. A projekt kezdeti finanszírozását- 3,2 millió fontot- Nagy-Britannia Kormányának Miniszterelnök-helyettes Irodája biztosította. A kormányzati forrást használó DigiTV-t számos közszolgálati funkcióval igyekeztek megtölteni. Ezek közül is kiemelném a helyi önkormányzatok és hatóságok közérdekű információinak és közcélú szolgáltatásainak terjesztését. A legfontosabb menüpontok között találjuk a tanácsadás és információ, a fórum, a keresés, a szolgáltatások vagy a helyi közösség című lehetőséget. Ezeken a főbb menüpontokon keresztül olyan szolgáltatásokra nyílik lehetősége a felhasználóknak, mint például: e-mail küldése az önkormányzatoknak, álláskeresés, bejelenthetik észrevételeiket- például közvilágítási problémák esetén-, vagy időpontot kérhetnek orvosuknál. Ezek a funkciók, annak

köszönhetőek, hogy DigiTV technikai háttere igen jól kiépített, számos adatbázist kapcsoltak hozzá.

A Kirklees kistérségben indult sikeres DigiTV projekt további támogatást kapott a brit Miniszterelnök-helyettesi Irodától. A több várost magába foglaló kistérségnek a további támogatásokból sikerült bevonni még 20 önkormányzatot, amelyek szintén kidolgozták saját tartalmaikat és interaktív szolgáltatásaikat. Ezt követően a DigiTV projekt átkerült a Miniszterelnök-helyettes irodától Kirklees önkormányzat hatáskörébe, így ma már nem üzleti célú szolgáltatásként működik. A DigiTV azóta is bővül, ezt segíti, hogy a brit háztartások 83%-ban van digitális TV készülék, ezen belül 56%-a interaktivitásra képes digitális televízióval rendelkezik. A felhasználók kényelme mellett a hatóságok is számos előnyre tettek szert a DigiTV elterjedése kapcsán. Néhányat megemlítve például: csökkenti a személyes és telefonos ügyfélszolgálatok forgalmát, ezek költségesebb üzemeltetése végett pedig pénzt és időt takarítanak meg a helyi hatóságok.³³

4.7. A hazai t-közigazgatás helyzete

A t-government jelentőségét mutatja, hogy 2008-ban hetedik alkalommal került sor a hazánkban az „E-Magyarország, e-kormányzat” című konferencia megrendezésére. Az eseményen képviselteti magát a kormány, az önkormányzatok és térségi szakemberek mellett az üzleti szektor és a szakmai szövetségek, kamarák egyaránt. Így az előadásokon kívüli fórumokon találkozhat a kormányzati, üzleti és fejlesztési oldal és megvitathatja az e-közigazgatásról szerzett tapasztalatait.

A hazai digitális technika fejlődése megköveteli, hogy a kábeltelevíziós szolgáltatók pozíciójuk megőrzése érdekében bevezessék a digitális csatornákat a hálózataikba, a földi sugárzással egy időben. A legnagyobb szolgáltatók már 2007-ben elindították a digitális csatornák kábelén történő továbbítását, de nyilvánvaló, hogy a jövőben az analóg jelszolgáltatást a televíziókba épített vagy a szolgáltatóktól kapott set-top-box-ok fogják felváltani a szélesebb körű és jobb minőségű szolgáltatások ellenében.

Milyen technikai adottságokkal rendelkezik a t-government területén hazánk? Magyarországon a t-government szolgáltatásra több csatorna is alkalmassá tehető. Az egyik lehetőség a DVB-C- „Digital Video Broadcasting for the Cable” , ahol a televíziós jeleket

³³ Tózsza István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest pp.: 43-47

kábeltelevíziós hálózaton továbbítják. A hazai két legnagyobb szolgáltató a T-Kábel Magyarország 2007-ben, az UPC Magyarország Kft. pedig 2008-ban indította el digitális szolgáltatását. A másik ilyen továbbító eszköz az IpTV, amely Internet protokoll segítségével történő jelátvitelt jelent. Jelenleg a T-On-line nyújt az ADSL telefonhálózat vezetékes útját felhasználva IpTV szolgáltatást. A vezetékes piaci helyzetet elemezve jól látható, hogy egyfajta monopolhelyzet kezd kialakulni, ugyanis a T-csoport komoly beruházásokkal igyekszik korszerűsíteni az ADSL hálózatok sávszélességét, hogy párhuzamosan az Internet és az IpTV szolgáltatásokat átvitele is megvalósíthatóvá váljon és ez által a kábeltelevíziós ügyfeleket is megnyerje magának. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy a kábeltelevíziós hálózatok Coax és optikai kábelei korlátlan sávszélességet biztosítanak vagy akár IpTV átvitelre is átalakíthatók némi anyagi ráfordítással.³⁴

Magyarország nagy lehetősége a visszirány kihasználásában rejlik. A korábban bemutatott brit példában a műsorszolgáltatók a legolcsóbb dekóderekkel látták el a lakosságot, amelyekkel a tv-készülékről nem lehet visszaküldeni jeleket. Jelenleg EU-s közpénzből próbálják kiépíteni az elmaradt tartalomfejlesztést. Hazánk ebből a példából okulva eldöntheti, hogy a digitális interaktív tv közszolgálati tartalomfejlesztése területén a legelső lesz, vagy az utolsók között leszünk a digitális átállás terén. A kezdeti jelek nagy valószínűséggel az utóbbi jövőképet mutatják, mivel a műsorszolgáltatók már el is kezdték osztogatni a visszirány kihasználására alkalmatlan, legolcsóbb dekódereket -set-top-box (STB)-. Piaci kényszer ez, hiszen a vonzó árral könnyen kiépíthető a vevőkör. Ellenben meg kell említeni, hogy Magyarországon van Európa egyik legnagyobb STB-gyártója, a Videoton, amely a visszirány kihasználásra alkalmas dekóderek gyártásával képes lenne kielégíteni a hazai és a környező országok igényeit is.³⁵

Tehát Magyarországon a piaci lehetőségek miatt nem terjedhetnek el a visszirány kihasználására alkalmas STB-k, a piac még nincs felkészülve ezeknek a dekódereknek a fogadására, a technológia egy lépéssel a piaci viszonyok előtt jár. Persze a kormány tudatos fejlesztésekkel és programokkal javíthatna ezen a helyzeten. Az egyik ilyen mód lenne, ha a kormány meg tudna egyezni PPP konstrukcióban a STB-gyártóval, hogy visszirány kihasználására alkalmas dekóderek kerüljenek forgalomba. Ezt követően a kormányzat egy közigazgatási tartalomfejlesztő K+F programot indítana, mely során folyamatosan épülhetne

³⁴ ³⁴ Tózsá István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest p.87

³⁵ Tózsá István E-Közigazgatás Európában- Jelen és Jövő
http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/917/1/vt_2011n3p10.pdf
letöltés ideje: 2012.10.17.

ki Európa legkorszerűbb kábel-tv tartalma és elsőként jönne létre Magyarországon az új típusú közigazgatás. Az elméleti folyamat gyakorlati megvalósítása sajnos még várat magára.

4.8. A hazai elméleti koncepció

A következő kisebb részben a hazai E-Government Alapítvány által kidolgozott interaktív közigazgatási kábel TV tartalmakat kívánom vázlatosan bemutatni. Az E-government kutatócsoport két éve hozott létre működőképes közszolgálati tartalommal rendelkező modellt, amely ügymenetmodellje az alábbi párbeszéd-paneleden nyugszik (ábra). A TV csatornái között önálló csatornaként jelenne meg a Helyi Önkormányzatok (t-kormányzat) elnevezésű program. A távszabályzó kurzorral tudjuk kiválasztani ezt a programot. A programba belépve a főmenüben találjuk magunkat, ahol szintén a távirányító kurzorral tudjuk kiválasztani az aktuális menüpontot az OK gombbal. Az aktuális menüponton belül szintén lehetőségünk nyílik az általunk elintézendő téma kiválasztására, a témán belül pedig az intézendő ügy típusára illetve magára az ügyre is rá tudunk kattintani. Az ábra is jól mutatja az ügyintézés egyszerűségét, amely lehetőséget ad hátrányos helyzetű, időskorúak, internetet nem használó lakossági rétegek közigazgatásba való könnyebb bevonására illetve megszólításukra. Az ügyintézés menetét folytatva adódhat olyan lépés, amely során adatot kérnek a felhasználótól. Ez a probléma könnyedén megoldható a távszabályzó gombjainak benyomásával. Az elküldött adatok a hatóság, pl. az okmányiroda szerverén rögzítésre kerülnek. Ezekkel az adatokkal az illetékes munkatárs azonnal elindíthatja az ügyintézés folyamatát. Az ügyintéző az ügyfél adataihoz való gyors hozzáféréssel időt takaríthat meg, ezáltal lerövidítheti, illetve felgyorsíthatja az ügyintézés folyamatát. Ezt követően az ügyfél az ügy elindításáról személyre szóló, nyugtázó emlékeztetőt kap.

Az e-közigazgatási projekt lényege, hogy megpróbálja feltérképezni az interaktív csatornáknak rejlő lehetőségeket, ezzel új jövőképet vetít a közigazgatás irányába. Az e-közigazgatásban rejlő lehetőségek kiaknázása komplex feladat, amely érinti a jogi és közigazgatási szabályozást illetve az interaktív csatornák technikai fejlesztését és elosztását. Mindemellett a siker a lakosság elfogadásán és rendszeres igénybe vételén múlik.³⁶

³⁶ Tózsza István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest pp.:89-98

5. Budapest kreatív gazdaságának közigazgatási lehetőségei

5.1. Budapest, a hazai kreatív gazdaság fővárosa

A főváros kiemelkedő szerepe számos területen megmutatkozik. Az ország gazdasági, igazgatási, kulturális központja. Nem meglepő a kijelentés, hogy Budapest a kreatív iparágak gyűjtőhelye és melegágya is egyben. A főváros tradicionális jellegének köszönhetően számos előnnyel rendelkezik az ország többi nagyvárosaival szemben, ezért nehéz felvenni vele a versenyt.

Jelenleg az országnak ez a fajta egyközpontúsága fejlődésének egyben hátráltatója és egyetlen lehetősége is. Budapest túlsúlya miatt a nagyobb városok háttérbe szorulnak, nehezebben képesek érvényesülni. Ha azonban Budapest kiemelkedő szerepére úgy tekintünk, mint a fejlődés kiinduló pontjára, amely során a főváros partnerként tekint és adja át tapasztalatait a környező településeknek, akkor a fejlődés az ország minden szegmensében érezteti majd hatását. Ehhez a folyamathoz legalább két fontos tényező szükséges. Az egyik a gazdaság, jelen esetben kreatív iparágak, amelyek kimutatott gazdasági potenciállal rendelkeznek, a másik a közsféra, a fővárosi igazgatás szervei, amely számos módon segíthetik a kreatív szektor kibontakozását. Mindezek alátámasztására a következő részben Budapest kreatív gazdaságát kívánom bemutatni.

5.2. Budapest kreatív potenciálja

Elemzésem Bojár Iván könyvével kezdeném, amely a fővárost egy olyan XXI. Századi európai városként látja a jövőben, “amely fizikai kereteivel, megelőlegezett urbánus élményével, átalakuló magán és köztérviszonylataival a mainál lényegesen szabadabb, kreatívabb környezetet, egy szabad levegőjű vonzó, követésre méltó Budapest lehetőségét vetíti elő. A cél tehát a kreatív közeg, a kreatív város megalkotása.” Bojár szerint a belső és külső kerületek újraélesztése a főváros sokarcúságát, történelmi múltját, infrastrukturális lehetőségeit kihasználva történhet meg. Véleménye szerint az urbanisztikai vagy építészeti fejlesztések hatásai nem érvényesülhetnek a kreatív ágazatok jelenléte nélkül.³⁷

³⁷ Bojár Iván András: Budapest a kreatív város- a lehetőségek kapujában- DEMOS Magyarország
http://www.varosrehabilitacio.net/media/files/kreativ/publikaciok/kreativ_budapest.pdf

A 2009-ben kiadott Orientációs tanulmány szerint a “kreativitás ... a sokszínű kulturális és fizikai környezet egymásra reflektáló kialakításával mozdítható elő.” Tehát Budapest kreatívainak kibontakoztatásához és az ebből fakadó energiák felszabadításához nélkülözhetetlen a kreatív közeg, kreatív helyek és a kreatív kormányzás jelenléte. A tanulmány felhívja a figyelmet a városmenedzsment megújítására és a közösségi terek “személyesebbé tételére”.³⁸

5.3. A főváros kreatív gazdaságának súlya

Az imént bemutatott elgondolások Budapest kreatív potenciálját illetően nem alaptalanok. A kreatív iparágak fővárosi koncentrációját több tanulmány is elismerte. Fontosnak tartom kiemelni, hogy a kreatív gazdaságban mutatkozó fővárosi koncentrációt néhány százalékos aránnyal támasszam alá. A kimutatások szerint ahol 2007-ben a kreatív munkaerő aránya 44,9%-ra volt tehető, emellett az ország kreatív cégeinek 33,9%-a fővárosban található és a kreatív cégek árbevételeinek több mint fele is itt képződött.³⁹

A budapesti kreatív szektor elemzését a hazai kreatív gazdaság vizsgálatánál bemutatott ágazati megközelítés módjával szeretném bemutatni. A kreatív gazdaságon belül itt is megvizsgáljuk a kreatív szektorhoz tartozó cégek és az általuk foglalkoztatott kreatív munkaerő arányát, valamint az árbevétel nagyságát.

A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon című 2011-ben megjelent tanulmány adatai szerint az országban nyilvántartott kreatív cégek mintegy 34%-a a fővárosban található. A mellékelt táblázat mutatja a kreatív gazdaságban dolgozók arányát. A vizsgált időszakban a fővárosban tevékenykedő kreatív munkaerő aránya fokozatosan növekedett, 2007-re elérte a 44,9 %-ot, ami nagymértékű koncentrációt jelent Budapesten. A fővárosban képződött árbevétel magas aránya (52,8%) is mutatja, hogy egy sikeres kreatív gazdaság létrehozására egyedül egy nagyváros és vonzáskörzete képes. Ezért Budapestnek az agglomerációs térségekben lévő településekkel szoros és intenzív kapcsolatot kell ápolnia, kihasználva a hálózatépítés lehetőségeit.⁴⁰

letöltés ideje:2012.09.21.

³⁸ Borsi Balázs, Viszt Erzsébet: A kreatív és kulturális ágazatok (CCI) szerepe és növekedési lehetőségei a Budapest Metropolisz Régió gazdaságában, Studio Metropolitana Budapest, 2010, pp.: 20-24

³⁹ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon; Tér és Társadalom, 2011/1 pp.:53-54

⁴⁰ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon; Tér és Társadalom, 2011/1 p.54

A kreatív gazdaság egyes ágazatait vizsgálva ki kell emelni az infokommunikáció és a K+F és felsőoktatás területét. Ezek az ágak a cégek számát illetően több mint 50%-os aránnyal bírnak Budapest térségében. A kreatív foglalkoztatottak arányát vizsgálva kiugróan magas arányt produkált a pénzügyek és a jogi, üzleti szolgáltatások ágazat. A pénzügyek aránya a budapesti városrégióban 90% fölötti, a jogi, üzleti szolgáltatások aránya 70% fölötti. Az árbevételek mértékét vizsgálva kiemelkedően teljesített az ITK szektor, amely bár a kreatív vállalkozások 6%-át teszi ki, az árbevétel több mint egy harmadát ez az ágazat produkálta 2008-ban.⁴¹

3. táblázat: A budapesti városrégió részesedése a kreatív gazdaság egyes ágazataiból, 2007

Megnevezés	A vállalkozások száma szerint, %	Az alkalmazottak száma szerint, %	A bevételek szerint, %
Kreatív Ipar	44,0	46,8	63,9
Ebből: Info-kommunikáció	52,6	51,8	46,0
Pénzügyek	28,5	69,1	90,1
Jogi, üzleti szolgáltatások	45,2	55,7	73,6
K+F, felsőoktatás	51,4	49,5	73,0
Tudásintenzív iparágak	42,8	56,7	59,3
Kreatív gazdaság	43,5	52,1	60,9
Összesen	35,8	40,7	55,0

Forrás: KSH Nemzeti számlák főosztálya, 2007.

Összességében elmondhatjuk, hogy Budapest térségében a kreatív iparágak húzóágazat szerepet töltenek be, ezért a városvezetésnek nagyobb hangsúlyt kell helyeznie a kreatív szektor támogatására.

5.4. Budapest kreatív szektorainak térbeli megoszlása

A kreatív gazdaság vállalkozásainak térbeli megoszlását vizsgálva, korántsem érvényesül a koncentráció hatása. Budapest térségén belül jelentős különbségek figyelhetők meg. A kreatív cégek legnagyobb aránya a budai elit kerületekben figyelhető meg. A XII. Kerületben a legnagyobb a kreatív vállalkozások koncentrációja 55,6%-al, de 50% feletti az arány az I, a II. és a XI. kerületben is. Ezzel szemben a külső pesti kerületekben ez az arány jóval kisebb. A fővároson belül a kreatív vállalatok száma nem egyenletes, több pontban sűrűsödnek. Ez egy a Duna mentén húzódó tengelynek felel meg, amelyet délről a

⁴¹ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon; Tér és Társadalom, 2011/1 p.56

Lágymányosi hid (Infopark, ELTE-campus, Milleneumi Városcsözpont), északon pedig Újpest és a Graphisoft Park határol. E két végpont között számtalan kulturális és művészeti intézményeket találunk, mint a színházak (Magyar Nemzeti Színház), múzeumok (Ludwig Múzeum), koncerttermek (Művészetek Palotája). Emellett számos oktatási és kutatási egység (Budapesti Műszaki Egyetem, Budapesti Corvinus Egyetem) is helyet foglal itt, mint például a Magyar Tudományos Akadémia, de a nemzetközi jogi és pénzügyi szolgáltatások intézményei is ebben a térben koncentrálnak.⁴²

Az imént bemutatott kreatív koncentráció jó alapul szolgálhat a jövőbeli fejlesztési tervek kidolgozásánál, nagyobb hangsúlyt helyezve az elmaradottabb kerületek kreatív gazdaságba való bekapcsolására.

5.5. A városvezetés problémái, kreatív hiányosságai

AZ előző fejezetben kiderült, hogy Budapestnek szinte minden előnye megvan ahhoz, hogy egy dinamikusan fejlődő kreatív szektort építsen ki. Alapvetően meg hozzá a szükséges kreatív tőke, a vonzó városi környezet, kreatív kezdeményezések. Ezeknek köszönhetően a kreatív iparágak ugyan betöltötték húzóágazat szerepüket a főváros esetében is, de relatíve kis részét teszik ki a gazdaságnak. Vajon mi hiányzik a kreatív gazdaság széleskörű kibontakozásához?

A kreatív iparágak kibontakozásához nélkülözhetetlen a közszféra, jelen esetben a fővárosi önkormányzat támogatása. A kreatív szektort támogató rendeletek, koncepciók és egyéb intézkedések meghozatala azonban nem bizonyul egyszerű feladatnak Budapest kétszintű önkormányzati rendszerében. A főváros kétszintű önkormányzati rendszerének működőképességét több elemzés is megkérdőjelezi. Több probléma is felmerül fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti kapcsolatot vizsgálva. A fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti kapcsolat gyengesége, illetve hiánya a nagyfokú kerületi önállósággal magyarázható. A kerületi vezetés választások által elnyert erős politikai legitimitása sem kedvez a hosszú távú fejlesztési koncepcióknak, különféle szabályozások és egyéb programok megvalósításának. Ezen kívül önkormányzatok közötti kooperáció hiánya

⁴² Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon; Tér és Társadalom, 2011/1 pp.: 56-57

magyarázható a kerületi önkormányzatok nagymértékű ingatlantulajdonlásából, saját adóbevételeiből illetve a fővárosi forrásokból való részesedéséből.⁴³

Az önkormányzati vezetés az innovatív vezetői gondolkodás hiánya, amely szintén nem eredményez kooperációt a kerületekkel, megyékkel, városkörnyéki településekkel. Ugyanakkor a tanulmányok azt mutatják, hogy az erős kerületi önkormányzatok jobban képesek a helyi kezdeményezéseket megvalósítani. Budapest működését illetően kedvezőbb lenne egy centrálisabb struktúra, ahol a fővárosi önkormányzat valós érdemi hatáskörrel illetve koordináció és az ellenőrzés jogával rendelkezik a kerületi önkormányzatok felett. Azonban a 2010. évi forrásmegosztási rendelet azt mutatja, hogy a főváros nem ebbe az irányba halad. A fővárosi önkormányzatot és a kerületi önkormányzatokat osztottan megillető bevételekből való részesedés aránya a 2010-ben 46% és 54% volt a kerületi önkormányzatok javára.⁴⁴

A fővárosi önkormányzaton belül főpolgármesteri hivatal szervezetrendszerét elemezve azt kell megállapítani, hogy a kreatív iparágak területét több főosztály is érinti. Többek között a kulturális, turisztikai és sport főosztály, a beruházási főosztály és a projektmenedzser főosztály. Felmerül a kérdés, hogy ezek között a szervek között milyen mértékű az együttműködés? Ha a főváros valóban építeni akar a kreatív potenciáljára, nem lenne-e célszerű a három főosztály összeolvadásából egy külön erre a területre fókuszáló szervet létrehozni?⁴⁵

Budapest fontos szerepet játszik a többi nagyváros kreatív fejlődésében is. A főváros egy megfelelő koncepcióval és a kreatív iparágak egységes szabályozását szolgáló intézkedésekkel, akár minta kreatív gazdaságot is létrehozhat bevonva a természetesen az agglomerációt és a környező településeket. Ez a minta egyrészt ösztönzőleg hatna más távolabbi nagyvárosok számára, másrészt Budapest jól működő kreatív gazdasága éreztetné hatását a környező települések gazdasági mutatóiban is. Ez a jelenség a kreatív iparágak multiplikátor hatásával magyarázható.

Visszakanyarodva az önkormányzati vezetés gondolatára, Budapest esetében sem beszélhetünk a városi vezetők kreatív, innovatív gondolkodásáról. Ezt néhány általam feldolgozott koncepció is tanúsítja. A fővárosi önkormányzat működése során olyan innovatív

⁴³ Somogyi Eszter – Szemző Hanna – Tosics Iván: Városrehabilitáció kétszintű önkormányzati rendszerben: budapesti sikerek és problémák (1994-2006) MTA Társadalomkutató Központ, 2007 Budapest

⁴⁴ Állami Számvevőszéki jelentés a Fővárosi Önkormányzat és a Kerületi Önkormányzatok forrásmegosztásáról 2012

infoszab.budapest.hu:8080/GetSpFile.aspx?...forrásmegosztas...

letöltés ideje: 2012.10.13.

⁴⁵ <http://infoszab.budapest.hu:8080/akl/szsa/SzervezetiFelepites.aspx>

letöltés ideje: 2012.10.14.

fejlesztéseket kellene alkalmaznia, mint például az előző fejezetben bemutatott t-government. A kreatív iparágak fővárosi igazgatásban történő alkalmazásával jelentős forrásokat lehetne megtakarítani.

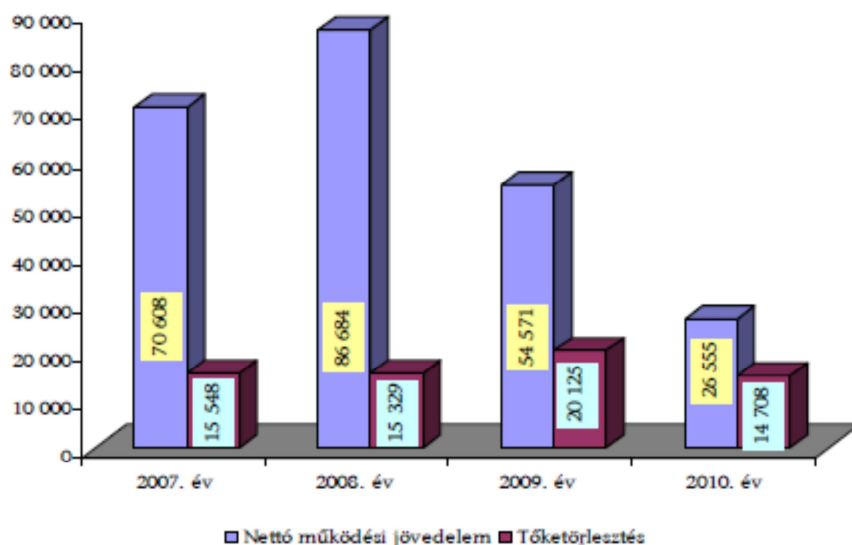
5.6. Kreatívabb Budapest!

A kreatívabb Budapest alcím olvasása során joggal merülhet fel a kérdés bennünk: Mi teheti a fővárost kreatívabbá? Milyen eszközökkel, forrásokkal tudná a főváros kreatív gazdaságát kibontakoztatni? A fővárosi költségvetés elemzése során találunk-e a kreatív gazdaság fejlesztésére utaló tételeket? Mennyiben jelenthet megoldást a kreatív kezdeményezések, projektek megvalósulásában egy esetleges jól szervezett uniós pályázatkezelés? Budapest által elnyert uniós támogatásokból milyen arányban részesülnek a kreatív vállalkozások projektjei? A következő részben ezekre a kérdésekre igyekszem választ adni.

A Fővárosi Önkormányzat pénzügyi kapacitásának alakulását vizsgálva azt állapíthatjuk meg, hogy nem igazán kedvező a helyzet. 2010. évben az adósságállomány 217,6 milliárd forintra gyarapodott, ezen kívül a szabadon elkölthető jövedelmek összege is jelentős mértékben csökkent, ezt a lenti **táblázat** is mutatja:⁴⁶

⁴⁶<http://www.asz.hu/jelentes/1282/osszegzes-a-helyi-onkormanyzatok-penzugyi-helyzetenek-es-gazdalkodasi-rendszerenek-2011-evi-ellenorzeseirol/1282j000.pdf> p.:54
letöltés ideje: 2012.10.12.

**A Fővárosi Önkormányzat nettó működési jövedelme és tőketörlesztése
(millió Ft)**

A Fővárosi Önkormányzat felhalmozási kiadásainak alakulását vizsgálva elmondhatjuk, hogy a 2008. évi egyharmadról 2010-en 23,7%-ra esett vissza, miközben az arány az összes önkormányzatot tekintve emelkedő tendenciát mutatott. Ez azzal magyarázható, hogy a főváros a felhalmozási kiadások átlagostól magasabb arányát illetően a BKV-nak illetve a 4-es metrónak nyújtott fejlesztési célú támogatást. A 2010. év után esedékes kötelezettségvállalások forrásösszetételét ismertető táblázatból látjuk, hogy mind az önkormányzat saját vagyona, mind az EU-s támogatások legnagyobb hányada a közlekedés fejlesztésére irányul. Ezzel szemben a kulturális feladatok támogatottsága rendkívül alacsony. Pozitív viszont, hogy a táblázat külön kiemeli a Budapest Szíve Programot, amely az EU-s támogatások részesedésében a harmadik helyen áll.⁴⁷

⁴⁷ <http://www.asz.hu/jelentes/1282/osszegzes-a-helyi-onkormanyzatok-penzugyi-helyzetenek-es-gazdalkodasi-rendszerenek-2011-evi-ellenorzeseirol/1282j000.pdf> p.:55
letöltés ideje: 2012.10.12

A 2010. év után esedékes kötelezettségvállalások forrásösszetétele főbb célonként a Fővárosi Önkormányzatnál (Mrd Ft)

Megnevezés	2010 utánra vállalt kötelezettség	2010 utáni kötelezettség forrásösszetétele			
		Saját bevétel	Hitel	EU-s támogatás	Hazai támogatás
Lakásgazdálkodás	7,8	7,8	0,0	0,0	0,0
Közlekedés	221,4	42,9	11,8	132,4	34,3
Vízgazdálkodás	53,6	19,6	8,2	19,5	6,3
Környezetvédelem	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0
Egészségügy	3,2	2,0	0,4	0,8	0,0
Szociális ellátás	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0
Oktatás	3,4	1,3	0,0	2,1	0,0
Kulturális feladat	1,4	0,4	0,0	1,0	0,0
Sport	3,2	1,0	0,0	2,2	0,0
Budapest Szíve Program	4,8	1,0	0,0	3,8	0,0
Egyéb (nem nevesített)	0,9	0,9	0,0	0,0	0,0
Összesen	300,8	78,0	20,4	161,8	40,6

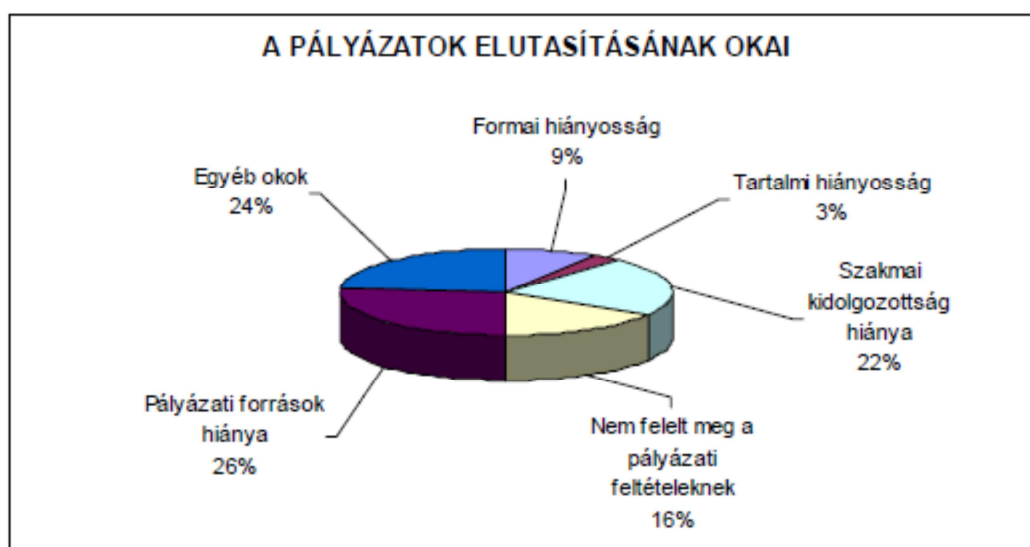
Forrás: ÁSZ az önkormányzat adatszolgáltatása alapján

A Fővárosi Önkormányzat vagyoni helyzetét tekintve törekednie kell az uniós források lehető legnagyobb fokú felhasználására. Részben ezt szolgálta az Állami Számvevőszék által készített jelentés. A jelentés Budapest Fővárosi Önkormányzat európai uniós források igénylésére és felhasználására történő felkészültségét kívánta ellenőrizni. Az Állami Számvevőszék megállapította, hogy a Főpolgármesteri Hivatalban az uniós források igénybevétele és felhasználásának feladatait, a pályázatfigyelés, pályatzkészítés eljárásrendjét 2006-2009. I. negyed évben nem, illetve hiányosan szabályozták. Többek között a belső szabályzatok nem tartalmazták a feladat meghatározás, kapcsolattartás, információáramlás eljárásrendjét, illetve nem teremtettek összhangot a szakmai ügyosztályoknál és egyéb szervezeti egységeknél. A Főpolgármesteri Hivatal szervezeti keretét vizsgálva 2007-ben EU Iroda, majd 2008-ban EU Megvalósító Alosztály látta el a uniós forrásokkal kapcsolatos feladatokat, Fontosnak tartom kiemelni, hogy akkoriban az Oktatási és Közlekedési Ügyosztályon a pályázatok nagy számára tekintettel külön alosztályt hoztak létre. A jövőben a kreatív projektek eredményesebb lebonyolítása érdekében a Fővárosi Hivatal erre a célra külön alosztály létrehozásával nagymértékben támogatná a kreatív gazdaság kiteljesedését.⁴⁸

A Fővárosi Önkormányzat által benyújtott pályázatokat vizsgálva a meg kell említenünk, hogy 2006-2009. I. negyedévig benyújtott pályázatok 24,8%-át utasították el. Ez több okkal is magyarázható, ilyen a pályázati források hiánya, szakmai kidolgozatlanság,

⁴⁸ <http://www.asz.hu/jelentes/0957/jelentes-budapest-fovaros-onkormanyzata-europai-unios-forrasok-igenylesere-es-felhasznalasara-tortent-felkeszultsege-ellenorzeserol/0957j000.pdf>
letöltés ideje: 2012.10.16.

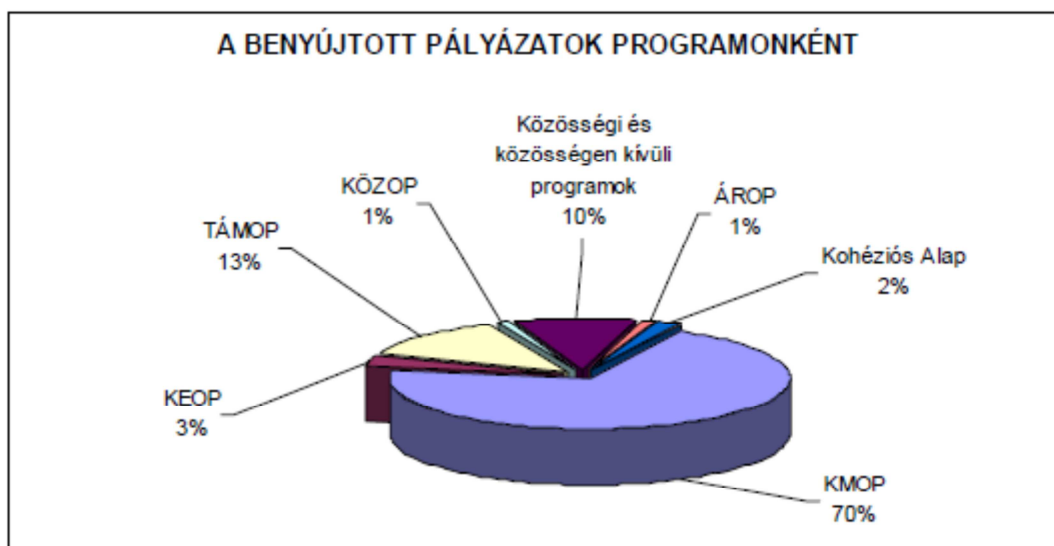
tartalmi formai hiányok stb. Ezek az arányok mindenképp felvetik a pályázati rendszer egyszerűsödésének követelményét, illetve teljesíthetőbb feltételek előírását.⁴⁹

A Főpolgármesteri Hivatal által benyújtott pályázatok programonkénti megoszlását vizsgálva elmondhatjuk, hogy a Közép-magyarországi Operatív Program 70%-os aránnyal biztosította a legtöbb pályázatot, a második legtöbb pályázatot a Társadalmi Megújulás Operatív Program nyerte el. A pályázatok legnagyobb arányban két szakmai területre irányultak, 36,2%-ban oktatási, 26,1%-ban a közlekedési fejlesztésre. Az oktatási terület támogatása helyénvaló, mert részben a kreatív tőkét gyarapítja. A kulturális célú pályázatok igen alacsony, 5,8%-os arányt képviselnek. A KMOP magas arányát kihasználva a Fővárosi Önkormányzat lényegesen több forrást csoportosíthatna kreatív területekre.⁵⁰

⁴⁹ <http://www.asz.hu/jelentes/0957/jelentes-budapest-fovaros-onkormanyzata-europai-unios-forrasok-igenylesere-es-felhasznalasara-tortent-felkeszultsege-ellenorzeserol/0957j000.pdf> p.:35
letöltés ideje: 2012.10.16

⁵⁰ <http://www.asz.hu/jelentes/0957/jelentes-budapest-fovaros-onkormanyzata-europai-unios-forrasok-igenylesere-es-felhasznalasara-tortent-felkeszultsege-ellenorzeserol/0957j000.pdf> p.:31
letöltés ideje: 2012.10.16.

Budapest térségének kreatív gazdaságának fejlesztési lépéseit a következőképpen képelném el. Első lépésként a Fővárosi Önkormányzatnak egy olyan városfejlesztési koncepciót kell készítenie, amelyben konkrétan szerepel a kreatív iparágak elismert fontossága és fejlesztési irányai. Ezt követően kerülne megalkotásra egy középtávú városfejlesztési stratégia a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, a közreműködő szervezetek és a Nemzetgazdasági Minisztérium bevonásával, amely kiemelten kezelné a kreatív gazdaság támogatását és kijelölné a fejlesztési eszközök körét. Az utolsó lépésben valósulna meg stratégia célkitűzéseire igazodó ágazati, szakmai programok, tervek és konkrét fejlesztések finanszírozása.

5.7. Budapest kreatív gazdaságának lehetséges jövőképei

A Studio Metropolitana által kiadott tanulmányban Budapest térség kreatív iparágainak jövőjét különböző scénáriókba kategorizálva próbálják megfogalmazni. A scénáriókészítés során több a jövőre vonatkozó stratégiai döntést mérlegelnek. A legfontosabbak ezek közül, hogy:

- Budapesten a CCI szektorok megjelenhetnek-e húzóágazatként?
- az állami szerepvállalás minősége, milyen mértékben és mennyire kreatívan fogja támogatni a kreatív iparokat?
- kiépül-e a hatalmon lévő döntéshozók stratégiai gondolkodása?

- a gyakorlatiasság és a kreativitás milyen mértékben fog megjeleni az oktatásban?

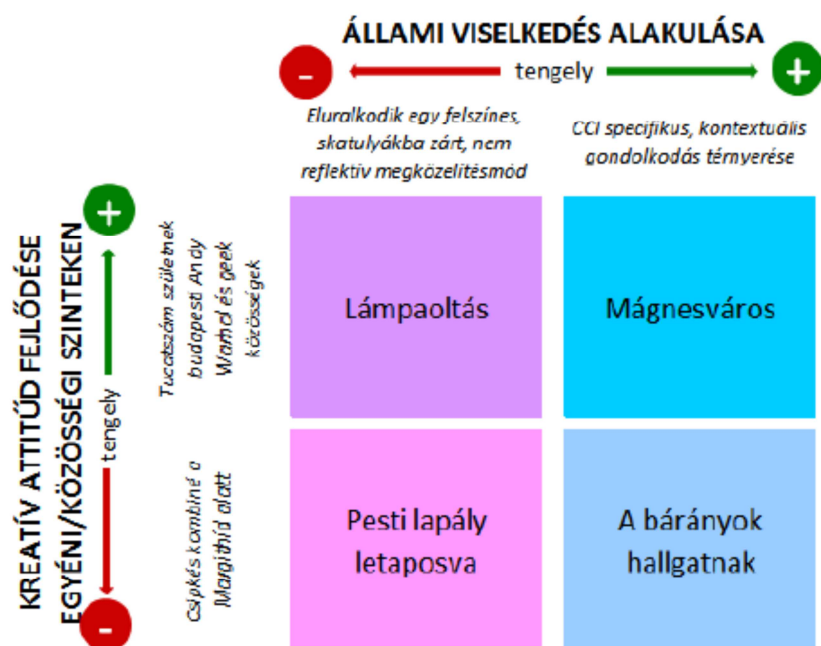
A kérdések alapján négy fő scenárió fogalmazódott meg, ezek közül a legideálisabbat ismertetnék:

A “mágnesevárosnak” nevezett jövőkép, amelynek lényege, hogy a fővárosban szárnyal a kreatív gazdaság. A városrégió a határokon túlra is képes magához vonzani a kreatív ötleteket és az azokat megvalósító fiatalokat. Tucatszám alakulnak a kreatív brandek. A kreatív rétegek hallatják hangjukat, a városvezetés figyel rájuk és bevonja őket a döntéshozatalba. A hatalmon lévők összhangban a kreatív gazdasággal tervezik a szakpolitikákat. A kreatív iparágak egyértelműen érzik a város támogatását. A társadalom pedig nyitottabbá, az új, ötletek, elgondolások felé fogékonyabbá válnak, így biztosítanak inspiratív, befogadó környezetet a kreatív gazdaság kibontakozásához.⁵¹

A fenti scenárió is megerősíti azt a felismerést, hogy a kreatív tőke önmagában még nem elegendő egy dinamikusan fejlődő kreatív gazdaság megteremtéséhez. A képzett szakemberek mellett, szükséges egy jól működő intézményrendszer megteremtése, a közsféra támogatása, megfelelő technológiai színvonal, valamint befogadó, inspiratív társadalmi környezet kialakulása.⁵²

⁵¹ Borsi Balázs, Viszt Erzsébet: A kreatív és kulturális ágazatok (CCI) szerepe és növekedési lehetőségei a Budapest Metropolisz Régió gazdaságában, 2010 Studio Metropolitana Budapest, pp.:20-24

⁵² Ságvári Bence- Lengyel Balázs Kreatív Atlasz- A magyarországi kreatív munkaerő területi és időbeli változásáról-, DEMOS 2008 Budapest, p. 7

Szenáriók: a Budapesti Metropolisz Régió kreatív ágazatai 2020-ban

Összegzés

Talán nem is gondolnánk, hogy a kreatív iparágak és a közigazgatás között ilyen sokrétű kapcsolat húzódik. A két terület kölcsönös támogatása egyrészt képes gazdasági növekedést produkálni, másrészt új technológiai megoldásokat alkalmazni. A közigazgatás és a kreatív iparágak „egymásra támaszkodása” hosszú távú fejlődést eredményezhet.

A kreatív iparágak bemutatásánál megjegyeztük, hogy a kreatív szektor kibontakozásához nélkülözhetetlen az állami szerepvállalás. Ezen túl is a kezdeményező közigazgatás nyitott az új technológiák és alkalmazások elsajátítására, támogatására. Dolgozatomban ismertetett kimutatások alapján azt mondhatjuk, hogy a kreatív szektor bizonyított. A nemzetgazdasági növekedést meghaladva a kreatív iparágak a gazdaság húzóágazataivá váltak, ezért a közigazgatásnak nagyobb hangsúlyt kell helyeznie ennek a szektornak a támogatására. A közigazgatás racionális és egységes szabályozással több területen is segítheti a kreatív iparágak fejlesztését. A legfontosabb területek: KKV szektor finanszírozásának megoldása, a kreatív szakemberképzés biztosítása, kreatív szervek megjelenése a közigazgatás hierarchiájában.

A kapcsolat másik oldalát vizsgálva meg kellett állapítanunk a közigazgatás területén alkalmazható kreatív iparágak körét. A legjellemzőbb közszférában is alkalmazható területnek az infokommunikációs szektor és a szoftverfejlesztés bizonyult. Ezen ágazatok közigazgatásba való helyezésük olyan új csatornákat nyitottak meg többek között a hivatali ügyintézés kapcsán, mint a digitális interaktív tv vagy a virtuális hivatal. Ezek az új csatornák lényegében egyszerűbb, gyorsabb és kényelmesebb ügyintézészt biztosítanak az állampolgárok számára. Az új típusú ügytézések célja továbbá, hogy a lakosság teljes egészét bekapcsolja a közigazgatás vérkeringésébe. Azonban a koncepcionálisan és elméleti síkon már kiforrott technológiák gyakorlati megvalósítása még várat magára. A folyamat felgyorsítását segíthetik a megalapozott kormányzati koncepciók illetve az erre a területre elkülönített források.

Budapestnek különösen nyitottnak kell lennie a kreatív szektor kínálta lehetőségekre. A dolgozatomban vizsgált elemzések egyértelműen alátámasztják, hogy az ország kreatív centruma Budapest. A fővárosnak építenie kell a kreatív iparágakban rejlő potenciálja, mert jelenleg ez az ország egyedüli városa, amely képes lehet megfelelő városvezetéssel egyfajta minta kreatív gazdaságot kiépíteni. Ez példaként szolgálhat a többi regionális központ számára.

A kihívások és lehetőségek ismeretében bízom abban, hogy a kreatív iparágak hazai kibontakozása nem csak koncepciók szintjén, hanem valós programok és intézkedések keretében is megvalósul a közeljövőben.

Hivatkozások, irodalomjegyzék

- ¹ Ságvári Bence- Lengyel Balázs Kreatív Atlasz- A magyarországi kreatív munkaerő területi és időbeli változásáról-: DEMOS, 2008 Budapest, p. 21
- ² Ságvári Bence- Lengyel Balázs: Kreatív Atlasz- A magyarországi kreatív munkaerő területi és időbeli változásáról-, DEMOS, 2008 Budapest, pp.: 25-28
- ³Ságvári Bence: A Kreatív Gazdaság Elméletéről Ithaka, Budapest 2005,
<http://mek.oszk.hu/06500/06544/06544.pdf>
- ⁴ Európai Parlament 2008. Április 10-i állásfoglalása a kulturális iparágakról Európában (2007/2153 (INI))
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:247E:25:31:HU:PDF>
- ⁵ Európai Bizottság, Zöld Könyv- a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról, Brüsszel, 2010
http://ec.europa.eu/culture/documents/b-154-i-hungarian_experts_hu.pdf
letöltés ideje: 2012.10.02.
- ⁶ Dr. Penyigey Krisztina, A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon, Magyar Szabadalmi Hivatal, Budapest 2010, pp.:27-29
- ⁷ Kreatív Iparágak Platformja, Megvalósítási Terv ,Nemzeti Innovációs Hivatal, Budapest 2010, p.5
www.nih.gov.hu/innovaciopolitika/...megvalositasi/kreativ-iparagak
- ¹⁰ Ságvári Bence: A Kreatív Gazdaság Elméletéről, Ithaka 2005 Budapest, pp.:15-18
<http://mek.oszk.hu/06500/06544/06544.pdf>
- ¹¹ Európai Parlament- Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság vélemény 2010/2156 (INI), 2011
www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/.../854930hu.pdf

- ¹² Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs,: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon, IN:Tér és Társadalom, 2011/1 p.51
- ¹³ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs,: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon, IN:Tér és Társadalom, 2011/1 p.52
- ¹⁴ Dr. Penyigey Krisztina: A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon, Magyar Szabadalmi Hivatal, Budapest 2010, pp.21
- ¹⁵ Ságvári Bence- Lengyel Balázs Kreatív Atlasz- A magyarországi kreatív munkaerő területi és időbeli változásáról-: DEMOS, 2008 Budapest, p.49
- ¹⁶ Salamin Géza: egy lehetséges új irány: a tisztán hazai forrású magyar területfejlesztési támogatási rendszer, Falu Város Régió, 2010, Budapest pp.:110-115
- ¹⁷ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
http://www.kormany.hu/download/6/4f/00000/Digitalis_Megujulas_Cselekvesi_Terv.pdf
 letöltés ideje: 2012.10.18.
- ¹⁸ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100188.TV
 letöltés ideje: 2012.10.22.
- ¹⁹ Mag-Klaszterfejlesztési Iroda: A magyar klaszteresedés elmúlt 3 éve az akkreditált innovációs klaszterek példáján keresztül, 2012 Budapest
http://magzrt.hu/nyomtatvanyok/Klaszteriroda/Klaszterek_elemzese_2012.pdf
 letöltés ideje: 2012.10.27.
- ²⁰ <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20120203-penzzel-nem-jar-az-innovativ-cegcsoportok-elismerese.html>
 letöltés ideje: 2012.11.03
- ²¹ <http://host.hu/projects/kip/node/8>- kreatív iparágak platformja
 letöltés ideje: 2012.10.03.
- ²² Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium pp.:15-17

http://www.kormany.hu/download/6/4f/00000/Digitalis_Megujulas_Cselekvesi_Terv.pdf

letöltés ideje: 2012.10.18.

- ²³ <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20120606-europa-kisvallalkozasain-segithet-a-magyar-talalmany-a-kombinalt-mikrohitel.html>

letöltés ideje: 2012.11.03.

- ²⁴ <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20120416-europai-unios-tamogatasok-szazmilliardok-ragadhatnak-be-a-lassusag-miatt.html>

letöltés ideje: 2012.10.11.

- ²⁵ <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20121029-jovore-konnyebb-lesz-lehivni-az-unios-penzeket.html>

letöltés ideje: 2012.10.11.

- ²⁶ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium pp.:44-45
http://www.kormany.hu/download/6/4f/00000/Digitalis_Megujulas_Cselekvesi_Terv.pdf

- ²⁷ Nemzeti Innovációs Hivatal, KIP Megvalósítási Terv, 2010, Budapest p.:37
www.nih.gov.hu/innovaciopolitika/...megvalositasi/kreativ-iparagak

letöltés ideje: 2012.10.13.

- ²⁸ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium p.8
http://www.kormany.hu/download/6/4f/00000/Digitalis_Megujulas_Cselekvesi_Terv.pdf

- ²⁹ Tózsza István: Virtuális Tér és közigazgatás, Magyar közigazgatás, 2012/2

- ³⁰ Tózsza István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest pp.:13-14

- ³¹Tózsza István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest pp.:16-19
- ³² Tózsza István: a többcsatornás elektronikus kommunikáció lehetőségei a járási, asp igazgatási rendszerben, pro publico bono online támop speciál, 2011
<http://www.propublicobono.hu/pdf/t%c3%b3zsa%202%20jav.pdf>
letöltés: 2012.10.13.
- ³³ Tózsza István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest pp.: 43-47
- ³⁴ Tózsza István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest p.87
- ³⁵Tózsza István E-Közigazgatás Európában- Jelen és Jövő
http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/917/1/vt_2011n3p10.pdf
letöltés ideje: 2012.10.17.
- ³⁶ Tózsza István - Hubert Orsolya: E-government Tanulmányok XXVII.- Digitális TV közigazgatási tartalomfejlesztése, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért, 2009, Budapest pp.:89-98
- ³⁷ Bojár Iván András: Budapest a kreatív város- a lehetőségek kapujában- DEMOS Magyarország
http://www.varosrehabilitacio.net/media/files/kreativ/publikaciok/kreativ_budapest.pdf
letöltés ideje:2012.09.21.
- ³⁸ Borsi Balázs, Viszt Erzsébet: A kreatív és kulturális ágazatok (CCI) szerepe és növekedési lehetőségei a Budapest Metropolisz Régió gazdaságában, Studio Metropolitana Budapest, 2010, pp.: 20-24
- ³⁹ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon; Tér és Társadalom, 2011/1 pp.:53-54

- ⁴⁰ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon; Tér és Társadalom, 2011/1 p.54
- ⁴¹ Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon; Tér és Társadalom, 2011/1 p.56
- ⁴² Kovács Zoltán, Egedy Tamás, Szabó Balázs: A kreatív gazdaság földrajzi jellemzői Magyarországon; Tér és Társadalom, 2011/1 pp.: 56-57
- ⁴³ Somogyi Eszter – Szemző Hanna – Tosics Iván: Városrehabilitáció kétszintű önkormányzati rendszerben: budapesti sikerek és problémák (1994-2006) MTA Társadalomkutató Központ, 2007 Budapest
- ⁴⁴ Állami Számvevőszéki jelentés a Fővárosi Önkormányzat és a Kerületi Önkormányzatok forrásmegosztásáról 2012
 infoszab.budapest.hu:8080/GetSpFile.aspx?...forrásmegosztás...
 letöltés ideje: 2012.10.13.
- ⁴⁵ <http://infoszab.budapest.hu:8080/akl/szsza/SzervezetiFelepites.aspx>
 letöltés ideje: 2012.10.14.
- ⁴⁶ <http://www.asz.hu/jelentes/1282/osszegzes-a-helyi-onkormanyzatok-penzugyi-helyzetenek-es-gazdalkodasi-rendszerenek-2011-evi-ellenorzeseirol/1282j000.pdf>
 p.:54
 letöltés ideje: 2012.10.12.
- ⁴⁷ <http://www.asz.hu/jelentes/1282/osszegzes-a-helyi-onkormanyzatok-penzugyi-helyzetenek-es-gazdalkodasi-rendszerenek-2011-evi-ellenorzeseirol/1282j000.pdf>
 p.:55
 letöltés ideje: 2012.10.12
- ⁴⁸ <http://www.asz.hu/jelentes/0957/jelentes-budapest-fovaros-onkormanyzata-europai-unios-forrasok-igenylesere-es-felhasznalasara-tortent-felkeszultsege-ellenorzeserol/0957j000.pdf>
 letöltés ideje: 2012.10.16.
- ⁴⁹ <http://www.asz.hu/jelentes/0957/jelentes-budapest-fovaros-onkormanyzata-europai-unios-forrasok-igenylesere-es-felhasznalasara-tortent-felkeszultsege-ellenorzeserol/0957j000.pdf> p.:35
 letöltés ideje: 2012.10.16

- ⁵⁰ <http://www.asz.hu/jelentes/0957/jelentes-budapest-fovaros-onkormanyzata-europai-unios-forrasok-igenylesere-es-felhasznalasara-tortent-felkeszultsege-ellenorzeserol/0957j000.pdf> p.:31
letöltés ideje: 2012.10.16.
- ⁵¹ Borsi Balázs, Viszt Erzsébet: A kreatív és kulturális ágazatok (CCI) szerepe és növekedési lehetőségei a Budapest Metropolisz Régió gazdaságában, 2010 Studio Metropolitana Budapest, pp.:20-24
- ⁵² Ságvári Bence- Lengyel Balázs Kreatív Atlasz- A magyarországi kreatív munkaerő területi és időbeli változásáról-, DEMOS 2008 Budapest, p. 7